LETO XIII., ŠTEV. 155 — Ljubljana, sreda 2. julija 1952 — Cena 6 din

SLOVENSKI Poročevalec

Direktor: Rudi Jankuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana Tomšičeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-26 — Uprava: Ljubljana Copova ul. 50/III., telefon 45-75 in 44-21 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 5, telefon 38-96 za ljubljanske naročnike 24-63 za ostanje 38-32 — Poštni predal 29 — Tek. račun NB 601-90321-0 — Mesečna naročnina 140 din

Kmetje se premalo poslužujejo zadružnih hranilnic

Hranilni odseki pri kmetijskih zadrugah niso še dosegli tiste višine, ki bi jo morali, da bi zadostili tako splošnim potrebam, kakor tudi potrebi posameznikov. Ti odseki bi morali biti delovni posebno v času odkupov kmetijskih pridelkov. Kmetijske zadruge bodo v bodoče potrebovale čedalje več denarja za svoje obratovanje. Po zakonu smejo del vlog uporabljati za svoja obratna sredstva, medtem ko drugi del posodijo kmetu, če je ta v zagati za denar. Tretji del pa nalagajo v rezervni sklad, da imajo tako vedno denar na razpolago za svoje vlagatelje.

Da prikažemo, kakšno je stanje v hranilnih odsekih, smo vzeli za primer nekaj zadrug, kjer taki odseki delujejo. Ti odseki delajo mesečne preglede vplačil po socialni strukturi vlagateljev. Iz njih je razvidno, da je največ vlagateljev pod označbo »ostali poklici«. To so v veliki večini vloge, ki so jih prenesli iz predvojnih časov na nove vloge. Tu sem štejejo tudi vloge gospodinj in nekaterih obrtnikov. Na drugem mestu so vlagatelji delavci in nameščenci, na tretjem otroci in šele na zadnjem navadno kmetje. Ta struktura je morda v nekaterih okrajih nekoliko drugačna, mnogo pa se najbrž ne bo razlikovala.

Poglejmo nekaj praktičnih primerov. V Gorenji vasi v Poljanski dolini nad Skofjo Loko, kjer ima zadruga 447 članov, ni med vlagatelji nobenega kmeta. Dva vlagatelja sta otroka, 25 je delavcev in uslužbencev in 77 ostalih. V Selcah je vlagateljev kmetov 8, delavcev 22, otrok 1 in ostalih 15, od skupnega števila 177 članov. V Skofji Loki je 14 kmetov, 31 delavcev, 7 otrok ter 70 ostalih. Vloge niso samo od zadružnih članov, temveč tudi od drugih škofjeloških prebivalcev, ker šteje zadruga samo 78 članov.

Višina kmečkih vlog je v sorazmerju z višino ostalih vlog nizka. Še bolj nizke pa so vloge, če jih primerjamo s številom kmetov v zadrugi. Za primerjavo navajamo, koliko znašajo povprečni vloženi zneski na enega kmeta člana zadruge.

Povprečno odpade na enega kmečkega gospodarja, ki je član zadruge, v **Bukovici** 124 din kmečkih vlog. Če pa upoštevamo tudi družinske člane in njihove vloge, potem odpade na vsakega člana 186 din. V **Češnjici** odpade na gospodarja 440, na družinskega člana pa 560 din. V **Dražgošah** sploh nimajo hranilnega odseka. V **Godešiču** (Reteče) odpade na gospodarja 60, na vse člane 102, v **Gorenji vasi** na kmečke vloge nič, na družinskega člana 200 din, v **Hotovljah** na gospodarja 1400, na družinskega člana 580, v **Martinjvrhu** na gospodarja 3000, na družinskega člana 1750, v **Poljanah** na gospodarja 170, na družinskega člana 139, v **Selcah** na gospodarja 38, na družinskega člana 48, v Sori na gospodarja 90, na družinskega člana 48, v Sorici na gospodarja 134, na družinskega člana 163, v Slovodenju na gospodarja 31, na družinskega člana 98, v Skofji Loki na gospodarja 400, na družinskega člana 2400, v Trati - kolodvor na gospodarja 25, na družinskega člana 16, v Zgornji Luši na gospodarja 23, na družinskega člana 105, v Zmincu na gospodarja 11, na družinskega člana 60, v Žabnici na gospodarja 206, na družinskega člana 248 in Žireh na gospodarja 172 in na družinskega člana 240.

Še bolj pa so zanimive številke, ki povedo, koliko lahko krijejo s temi zneski zadruge svojih kreditnih potreb. — Čim večje so namreč vloge, tem večjega gospodarskega pomena so tudi za zadrugo samo. V Bukovici zadostujejo vse vloge same za 2.1% potrebe po kreditu, v Češnjici 1.2%, v Davči 0.2%, V Dražgošah nič, v Godešiču 6.4%, v Gorenji vasi 18%, v Hotavljah 19.2%, v Javorjih 1.4%, v Martinjvrhu 3%, v Poljanah 9.5%, v Selcah 0.8%, v Sori 48%, v Sorici 0.9%, v Sovodnju 1.4%, Skofja Loka nima kredita, ker ima dovolj lastnih sredstev, v Trati 0.7%, v Trebiji 4.7%, v Zalemlogu 3.6%, v Zg. Luši 4.4%, v Zmincu 1%, v Žabnici 5.7% in Žireh 10%. Pri tem računu je upoštevan zakoniti predpis, da smejo zadruge izkoristiti za obratna sredstva le 40% vlog.

Če si ogledamo posamezne vloge, ugotovimo, da so v mnogih primerih nastale popolnoma slučajno brez kakršnega koli prizadevanja po varčevanju. Razen nekaj izjem hranilni odseki za zadruge ob sedanjem stanju nimajo posebnega pomena. Zadrugam prav nič ne bi škodilo, če bi jim v bodoče posvetile več pozornosti. Navadno naš kmet ne zaupa denarja, če ga sprejema mlajša ženska moč ali pa še celo, če ga sprejema vpričo drugih strank. V zadrugah danes ni nikjer označeno, kje se vloge sprejemajo. Prav tako ljudje ne vedo, kdo je odgovoren za sprejemanje in izdajanje denarja.

Hranilne odseke naj bi zadruge bolj negovale. To je važno tudi za kmeta, ki je prav gotovo zainteresiran, da se mu denar pri zadrugi obrestuje. Navaditi ga moramo, da bo vsako gotovino, ki jo bo dobil za svoje pridelke, vložil v hranilnico in jo potem po potrebi dvigal. Kmetijske zadruge naj prav sedaj, ko se začenja doba odkupov kmetijskih pridelkov, čim bolj zainteresirajo za hranilne odseke svoje člane. C. M.

3. julij, dan rudarjev Slovenije

Na letni skupščini slovenskih rudarjev, ki je bila 18. maja letos je bil sprejet sklep, da se vsako leto praznuje 3. julij, kot praznik slovenskih rudarjev v spomin na veliko gladovno stavko leta 1934. Takrat so rudarji pokazali veliko razredno zavest v borbi proti nasilnemu zatiranju s strani bivše Trboveljske premogokopne družbe. V revirju bo jutri vrsta prireditev. Rudarji bodo imeli plačan, dela prost dan.

Priznanje zaslužnim rudarjem

V soboto 28. junija je bila v Trbovljah in Hrastniku slovesnost, na kateri so izrekli priznanje dolgoletnim sodelavcem pri rudniku Trbovlje - Hrastnik. Upravni odbor rudnika Trbovlje - Hrastnik je sklenil nagraditi zaslužne delavce, ki so že dolga leta zvesto delali pri podjetju. Lepo proslavo so imeli v Trbovljah v rudniški restavraciji, kjer je navzoče delavce, ki so pri rudniku že nad 40 let in več, pozdravili zastopnik rudnika, ki jim je tudi izročil nagrade.

Prav tako kakor v Trbovljah so se zbrali jubilanti tudi v Hrastniku v dvorani trgovskega podjetja »Potrošnik«, kjer so prav tako dobili nagrade za vestno delo. Vseh jubilantov je bilo 97 in sicer v Trbovljah 76, v Hrastniku pa 21.

Obisk v ministrstvu za zunanje zadeve

Beograd, 1. julija. Izredni poslanik in pooblaščeni minister Izraela v Beogradu g. dr. Ezra Yoran je obiskal danes pomočnika ministra za zunanje zadeve FLRJ Bogdana Crnobrnjo in ostal pri njem v daljšem razgovoru.

Obisk grške parlamentarne delegacije

Beograd, 1. julija (Tanjug). Grška parlamentarna delegacija bo prispela v Beograd na povabilo Ljudske skupščine FLRJ že 4. julija zjutraj. V grški parlamentarni delegaciji so vse parlamentarne skupine, in sicer 5 poslancev liberalne stranke, 5 poslancev EPEK-a 6 poslancev gibanja za zbiranje grškega naroda in poslanec skupine agrarcev Grško delegacijo bo spremljala na potovanju po Jugoslaviji tudi skupina grških novinarjev.

Izobčenje iz cerkve zaradi obiskovanja slovenskih šol

Gorica, 1. julija. Italijanski iredentisti so v Beneški Sloveniji zopet poostrili pritisk na slovenske dijake, ki obiskujejo slovenske srednje šole v Gorici, ter v vsej Beneški Sloveniji, kjer prebiva okrog 40.000 Slovencev in ni niti ene slovenske šole. Proti omenjenim dijakom in njihovim staršem so že v prejšnjih letih italijanske oblasti s pomočjo klera izvajale hud pritisk ter starše dijakov klicale celo pred sodišče.

Ko so se te dni po končanem šolskem letu dijaki iz Beneške Slovenije vrnili domov v Tersko dolino, so jih pričeli obiskovati razni funkcionarji krščansko-demokratske stranke ter jih nagovarjati, naj zapuste slovensko šolo, ki je »nezdrava« in jo vodijo »sovražniki boga in latinske civilizacije«. Značilno je, **da ital. iredentisti pri protislovenski propagandi in ustrahovanju beneških Slovencev izkoriščajo tudi verska čustva teh ljudi ter hočejo dijake odvrniti od slovenske šole z obrekovanjem, da je ta protiverska. Pri tem jim z ustrahovalnimi metodami pomaga tudi del italijanskega klera. Neki duhovnik je družinam slovenskih dijakov grozil, da jih bodo izobčili iz cerkve, če svojih otrok ne bodo vzeli iz slovenskih šol v Gorici.**

Slovenski dijaki iz Beneške Slovenije, ki že več let z uspehom obiskujejo slovenske srednje šole v Gorici, so na ta nov napad italijanskih iredentistov odgovorili, da jih s tako zlagano gonjo ne bodo preslepili in da se bodo prihodnje leto zopet vrnili v slovenske šole v Gorico.

Del reškega izvoza bodo prevzele druge luke

Do nedavnega smo večji del surovin, polizdelkov in izdelkov izvažali iz reške luke. V zadnjem času je bil izvoz po morju rajoniziran. Svinec iz Mežice bodo n. pr. namesto na Reki, kakor doslej, natovarjali na ladje v puljski luki. Svinec in baker iz Bora in ostalih naših rudnikov bodo natovarjali na ladje že v splitski luki. Izvoz železne rude bo prevzela šibeniška luka, izvoz boksita luki v Rovinju in Zeleniki. Do teh sprememb je prišlo zaradi nujno potrebne razbremenitve reške luke, kamor se steka predvsem uvoženo blago. Drugi razlog je tudi v tem, da je v zadnjem času občutno padel promet v naših manjših lukah spričo padca cen lesu na svetovnem trgu. V. M.

Pomoč invalidom evropskih držav

Beograd, 1. jul. V našo državo bo v kratkem prispela prva pošiljka 39 zavojev za težje vojne invalide. Zavoje pošilja po sporazumu s Svetovno federacijo bivših borcev organizacije CARE fizično nesposobnim osebam v evropskih državah. Dve pošiljki, v katerih je pet Braillovih ročnih ur, je že dobila Zveza vojnih vojaških invalidov Jugoslavije. Ta pomoč je del splošnega programa za rehabilitacijo invalidov, ki si ga je zadala Svetovna federacija bivših bojevnikov. Financirana bo s prostovoljnimi prispevki, ki jih zbira organizacija CARE v državah, kjer dobi za to dovoljenje.

Po programu federacije bo dobilo v evropskih državah, članicah te federacije, pomoč 86.000 težkih invalidov in vseh 6000 slepih invalidov. V Zvezi vojnih vojaških invalidov Jugoslavije računajo, da mora priti v našo državo kakih 10.000 zavojev, od teh 519 za slepe. Zavoji bodo prihajali postopoma in bodo vsebovali Brailleve ročne ure, Braillov žepni pribor za pisanje, Brailleve pisarniške in žepne tablice, garniture šaha po Braillu, žepne radijske aparate in električne aparate za britje. Hromi invalidi, ki jih je kakih 1213, bodo dobili posebne vozičke, 8600 invalidov pa bo dobilo zavoje z obleko.

Hladilnica za 200 vagonov živil v Brčkem bo začela obratovati

V Brčkem preizkušajo naprave velike moderne hladilnice, ki bo lahko sprejela do 200 vagonov živil. Po preizkušnji naprav bo začela hladilnica, ki je prva te vrste v naši državi, redno obratovati. V hladilnici v Brčkem bodo shranjena v prvi vrsti živila, namenjena za izvoz, tako sadje, zelenjava, jajca, zaklana perutnina, meso in mesni izdelki. Živila bodo pri O stopinj Celzija vzdržala okrog 20 dni, ne da bi spremenila okus in kakovost. Razen tega je del hladilnice urejen tako, da bodo okrog 30 ton živil lahko zamrznili na temperaturo pod ničlo, pri kateri bodo živila ostala nepokvarjena tudi do pol leta.

Jugoslovanski plesalci na mednarodnem festivalu

Beograd, 1. julija. Iz Srbije bo odpotovalo 4. julija 18 članov kulturno-prosvetnih društev v Llangollen (Vel. Britanija), kjer se bodo udeležili mednarodnega folklornega festivala. Jugoslovanska skupina bo izvedla bunjevačka kola in bojevniške plese. Sodelovala bo tudi na prireditvi v Oxfordu. Nekaj časa bodo ostali jugoslovanski plesalci tudi v Londonu. Tam bodo 27. julija z našimi narodnimi plesi ilustrirali predavanje, ki ga bo imel o njih umetniški kritik »Times« Cyril Beaumon pred 400 študenti in profesorji visoke šole za balet in plese.

Novi člani Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti

Zagreb, 1. julija. Na rednem letnem zasedanju Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, ki je bilo včeraj v Zagrebu pod predsedstvom predsednika dr. Andrije Stamparja, so izvolili 10 novih članov akademije. Za akademike sta bila izvoljena redni profesor tehniške fakultete v Zagrebu dr. ing. Miroslav Karšulin in redni profesor filozofske fakultete v Zagrebu dr. Nikola Majnarić — dosedanja dopisna člana akademije. Za dopisne člane so bili izvoljeni: dr. ing. Blanuša, redni profesor prirodoslovno-matematične fakultete v Zagrebu, dr. Djuro Kupera, redni profesor prirodoslovno - matematične fakultete v Zagrebu, doktor Vladimir Prelog, redni profesor tehniške visoke šole v Zürichu, dr. Maks Samec, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter direktor kemičnega instituta v Ljubljani, dr. Ivo Temašec, redni profesor veterinarske fakultete v Zagrebu, dr. Milan Budimir, redni profesor filozofske fakultete v Zagrebu, dr. Milovan Gavaži, redni profesor filozofske fakultete v Zagrebu ter Jerolim Miše, akademski slikar in profesor Akademije upodabljajočih umetnikov Zagrebu.

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu ima sedaj 4 častne člane, 42 rednih članov — akademikov, 32 dopisnih članov v svojem delovnem sestavu, izven delovnega sestava pa dejavno sodeluje z akademijo 42 dopisnih članov.

Zaznamovanje pomembnejših krajev iz ljudske revolucije

»Borba« poroča, da je bil v Beogradu ustanovljen odbor, ki bo vodil akcijo za ureditev in zaznamovanje krajev, s katerimi so povezani pomembni dnevi in veliki dogodki v vojnem razdobju naše ljudske revolucije. Predsednik odbora je Aleksander Ranković, tajnik Velimir Stojnić in člani Djuro Pucar, Rodoljub Colaković, Osman Karabegović, Spasenija Babović, Otmar Kreačič, Slobodan Penezić, Voja Leković, Vladimir Dedijer in Miljan Neoričič. Odbor je že razpravljal o programu akcije, ki bo trajen spomin na to najslavnejše razdobje zgodovine jugoslovanskih narodov. V Titovem Užicu, v Stolicah, Krupnju, Novi Varoši, Foči, Drvaru, Bosanskem Petrovcu, Bihaču in Jajcu bodo ustanovili muzeje in postavili spomenike, spominske plošče pa bodo vzidali v poslopja, v katerih so bile različne institucije, pomembne konference, sestanki itd.

Po 50 letih je tramvaj na Reki odslužil

Trojlebusne proge so spojile Reko in Sušak v eno mesto, tako da je reški tramvaj postal nepotreben tudi zaradi tega in ne samo zaradi nerentabilnosti. Na Reki je začel tramvaj obratovati točno pred 50. leti. Z otvoritvijo novih trolejbusnih prog bodo tramvajski promet na Reki popolnoma ukinili.

Večja proizvodnja embalažnega stekla v Straži

V tovarni stekla v Straži pri Rogaški Slatini so povečali proizvodnjo embalažnega stekla, odkar uporabljajo nove avtomatske stroje, na 3.500 steklenic dnevno. Razen tega se je v zadnjem času zelo izboljšala kvaliteta ostalih izdelkov te tovarne, obenem pa se pripravljajo na izdelovanje optičnega stekla za tovarno »Optika« v Zagrebu.

POSLEDICE LONDONSKE KONFERENCE

Ob obisku admirala lorda Mounthbattena so v Trstu igrali italijansko himno

Trst, 1. julija. Včeraj je prispel v Trst poveljnik britanskega sredozemskega brodovja admiral lord Mounthbatten, ki je dopoldne obiskal generala Wintertona, poveljnika angloameriških čet na STO. General Winterton je kasneje vrnil obisk admiralu Mounthbattenu na križarki »Glasgow«, kjer so admirala obiskali tudi general Bradford, poveljnik ameriških čet na STO, tržaški župan in predsednik cone.

V tržaških krogih je povzročilo veliko vznemirjenje dejstvo, da je godba ob priliki teh obiskov igrala italijansko himno. Menijo, da je tudi to posledica londonske konference, kakor vključenje tržaške radijske postaje v italijansko radijsko omrežje in govor generala Wintertona pri otvoritvi tržaškega velesejma.

»Primorski dnevnik« piše v zvezi s tem dogodkom, da tisti, ki so odredili sviranje italijanske državne himne ob uradnem obisku admirala lorda Mounthbattena pozabljajo, da imajo sklepi, ki jih je italijanski imperializem izsilil v Londonu, svoj določeni okvir. Pozabljajo, da kljub londonskim sklepom angloameriška cona STO še vedno ni Italija. List naglaša, da himna italijanske republike z uradnimi svečanostmi v Trstu nima prav nobenega opravka ter da so gotovi krogi hoteli dati s tem nekakšen zunanji pečat italijanske suverenosti nad angloameriško cono STO. Ob zaključku svojega komentarja »Primorski dnevnik« poudarja, da je igranje italijanske himne na uradnih svečanostih v Trstu za Slovence izzivanje in žalitev.

Nove perspektive za tržaško luko

Trst, 1. julija. G. Arturo Gomes Jaramillo, pooblaščeni minister kolumbijske vlade v Bruslju, je včeraj na tiskovni konferenci, ki je bila prirejena v okviru tržaškega velesejma, obvestil tisk, da bo Kolumbija zgradila v Trstu posebno skladišče za izvoz kave in vzpostavila v mestu svoje stalno trgovsko predstavništvo.

V tržaških gospodarskih krogih poudarjajo pomembnost te izjave, zlasti glede na to, ker je bil izvoz kolumbijske kave doslej usmerjen samo čez Antwerpen in Trst pri tem prometu sploh ni bil udeležen.

Admiral Mounthbatten v Trstu

Trst, 1. julija (Tanjug). Poveljnik britanskega ladjevja v Sredozemlju lord Mounthbatten, ki je prispel v Trst pred dvema dnevoma, je obiskal včeraj poveljnika angloameriške cone STO generala Wintertona. Na admiralski ladji »Glasgow« so lorda Mounthbattena včeraj obiskali poveljnik ameriških čet v Trstu general Bradford, predsednik konskega sveta Palutan in predsednik občinskega sveta Bartali. Lord Mounthbatten je opoldne vrnil obisk zastopnikom tržaških civilnih oblasti.

Tržaški velesejem

Trst, 1. jul. (Tanjug) V prvih dveh dneh je obiskalo jugoslovansko razstavo na IV. mednarodnem velesejmu v Trstu nad 5000 Tržačanov. Obiskovalci so se zelo zanimali za izdelke jugoslovanske industrije plastičnih mas in izdelke domače obrti. Jugoslovanske prodajalne narodnih umetnin, cigaret in vina so že prve dni velesejma prodale precej razstavljenih izdelkov.

Ameriški Slovenci bodo obiskali Trst

Trst, 1. julija. »Primorski dnevnik« poroča, da je odbor za zgraditev Kulturnega doma v Trstu prejel obvestilo ameriškega odbora za pomoč pri gradnji tržaškega Kulturnega doma, da bodo predstavniki tega odbora v kratkem obiskali Trst. Skupno z njimi bodo prišli v Trst tudi ameriški Slovenci, ki se sedaj mude v Sloveniji. To bo prvi obisk ameriških Slovencev v Trstu.

Konec zasedanja Donavske komisije

Načrt pravilnika odložen na »eno« izmed prihodnjih zasedanj

Galac, 1. julija. Večina v Donavski komisiji je danes sprejela resolucijo, s katero se razprava o jugoslovanskem načrtu o poslovniku odloži na eno izmed prihodnjih zasedanj. Prej mora ta načrt proučiti posebna komisija, ki jo bo predsednik Donavske komisije sklical med šestim in sedmim zasedanjem. Jugoslovanski zastopnik je glasoval proti tej resoluciji z izjavo, da jugoslovanska delegacija nima zaupanja v zagotovila predstavnikov večine.

Na današnji seji je bil nadalje potrjen dnevni red sedmega zasedanja Donavske komisije, ki se bo začelo bržkone 15. decembra. V začasnem dnevnem redu je poročilo sekretariata o delu komisije, načrt dela komisije za prih. leto, poročilo o izvršitvi proračuna za letošnje leta in predlog proračuna za prihodnje leto. Poleg tega bodo razpravljali o načrtu za ustanovitev enotnega označevanja plovnih poti na Donavi ter volitev predsednika, podpredsednika in tajnika Donavske komisije za naslednjo triletno dobo. Jugoslovanski delegat je proti koncu seje ponovno zahteval, naj se na dnevni red prihodnjega zasedanja postavi jugoslovanski načrt poslovnika, večina pa je ta predlog odklonila. Nato je jugoslovanski delegat Djurić ugotovil, da večina bržkone želi, da bi se na prihodnjem zasedanju izvedle volitve po določilih dosedanjega poslovnika. — Sesto zasedanje Donavske komisije je bilo danes končano in je naša delegacija že odpotovala v Beograd.

Kakor smo že poročali, bodo avgusta začeli v lukavški koksarni s predgrevanjem koksnih peči, kar bo trajalo okrog tri mesece. Montažna dela v koksarni, ki bo začela obratovati verjetno novembra, so v glavnem končana. Letna proizvodnja koksa v lukavški koksarni bo znašala okrog 225.000 ton. Razen tega bo dajala lukavška koksarna še vrsto drugih dragocenih proizvodov, kakor so bencol, žveplo, amonijev sulfat, katran itd. Iz inozemstva je prispelo 40 posebnih vagonov, namenjenih za prevoz lignita iz rudnika Kreka. Koksarna bo potrebovala dnevno nad 6000 ton lignita, kljub temu iztovarjanje ne bo posebno velik problem. S pomočjo modernih naprav bosta kompozicijo 20 vagonov lahko iztovorila dva delavca že v pičli uri (na sliki specialni vagoni za prevoz premoga v lukavško koksarno).

Celo najeti vohuni bežijo iz Albanije

Skoplje, 1. julija. Te dni se je predal našim oblastem v Prizrenu albanski vohun Serif Maliči, ki je bil poslan v našo državo z nalogo, da vohuni za albansko obveščevalno službo in zbira zlasti podatke vojaškega značaja. Ta albanski vohun je bil že obsojen od naših oblasti kot zločinec, vendar pa je pobegnil iz zapora v Albanijo. Sedaj izjavlja, da se je vrnil zaradi neznosnega življenja v Albaniji, zlasti med jugoslovanskimi emigranti.

Trumanova pooblastila

Washington, 1. julija (UP). Odbor ameriškega predstavniškega doma in senata je včeraj potrdil kompromisni zakon, s katerim je 48 od skupno 60 vojaških pooblastil predsednika ZDA Trumana podaljšanih do 1. aprila 1953. Izredna pooblastila predsednika ZDA so nehala veljati po ratifikaciji mirovne pogodbe z Japonsko.

Južnokorejski poslanec obsojen na smrt

Fusan, 1. julija (AFP). Vojaško sodišče v Fusanu je obsodilo danes na smrt enega izmed južnokorejskih narodnih poslancev, ki so bili na ukaz Sing Man Rija aretirani med politično krizo. Poslanec Sun Min Ho je bil obsojen na smrt po obtožitvi, da je julija lani ubil nekega južnokorejskega kapetana.

Iz sovjetske kolonije v Bolgariji

Drobni vsakodnevni dogodki v Bolgariji najbolj zgovorno pričajo, da je prišel bratski bolgarski narod popolnoma v položaj sovjetske kolonije. To lahko človek opazi na vsakem koraku, pa tudi iz uradnih odlokov in razglasov. Evo nekaj primerov:

Nedavno je glasilo bolgarske vlade »Rabotničesko delo« objavilo »postanovljenje« CK in bolgarske vlade o razvoju živinoreje. V Bolgariji delajo namreč vse po sovjetskem planu. Med drugim vsebuje cele tri strani obsegajoče navodilo tudi naslednjo odločbo:

Skrbno je treba paziti, kadar žrebec zaskoči kobilo. Takoj se je treba posvetovati z veterinarjem, ali je kobila zanosila. (Konji in žrebeta so namreč dragoceno sovjetsko izvozno blago.)

V sovjetski koloniji Bolgariji ni nobenega kmetijskega pridelka, ki bi ne bil v obveznem odkupu. Vse, prav vse, od črešenj in jagod pa vse do svinj je pod prisilnim odkupom. Kako ogromen birokratski aparat — popolnoma po zgledu SZ — je pri tem zaposlen, dokazuje dejstvo, da je nastavljenih samo za odkup jajc 7000 odkupovalcev. In koliko tisoč in tisoč je odkupovalcev za druge proizvode. Nič čudnega, če delavski razred Bolgarije nima nič od viška svojega dela.

Klečeplazenje in povzdigovanje premodrega Stalina in kremeljske birokratske kaste v Bolgariji ne pozna več nobene meje. Sedaj so celo po javnih straniščih v sofijskih parkih razobesili slike Stalina in Červenkova. Bolgarsko ljudstvo si pri tem pač misli: Vsaka stvar na svoje mesto!

Ker agenti NKVD še vedno niso uspeli, da bi vsem Bolgarom zastrli pogled in vtepli v glavo brezpogojno pokorščino prevzvišenemu kremeljskemu Pepetu, so sedaj poklicali na pomoč še ruskega arhiepiskopa Nikolaja Kruticke-ga. Kakor se spodobi, je tudi tega kremeljskega agenta ob prihodu pozdravil član CK, Otačestveni front pa je priredil svečan miting na čast »visokemu gostu bolgarskega delavskega razreda.«

Kako sodijo v širokih ljudskih množicah o glavnem glasilu sedanjih informbirojskih oblastnežev v Bolgariji, priča naslednja resnična zgodba:

Mati je vprašala sina: Kaj želiš postati?

— Urednik »Rabotničeskega dela«.

— Zakaj?

— Ker tam sploh ni treba nič delati.

— Kako to?

— To je jasno: 1. stran lista: pozdravne brzojavke Stalinu in obljube Červenkovu. 2. stran: referati, navodila in ukazi, 3. stran: napadi na Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, 4. stran: poročila sovjetske agencije Tass.

Kdor dvomi o tem, naj si samo ogleda številko tega lista. (Iz »Borbi«)

ZDA za neodvisnost Avstrije

Izjave zunanjega ministra ZDA Achesona ob obisku v Avstriji

Dunaj, 30. junija (Tanjug). Ameriški minister za zunanje zadeve Acheson je imel na Dunaju daljši razgovor z avstrijskim kanclerjem Figlom in z ministrom za zunanje zadeve dr. Gruberjem, potem pa je obiskal predsednika avstrijske republike dr. Körnerja. V pozdravnem govoru je dr. Körner izrazil hvaležnost Avstrije za vso ameriško pomoč, minister Acheson pa je obljubil, da bodo ZDA storile vse, da bo Avrstrija čimprej dobila suverenost. Na tiskovni konferenci je minister Acheson pred novinarji iz Avstrije in inozemstva izjavil, da stoje ZDA trdno na načelu, da mora Avstrija čimprej dobiti neodvisnost in postati član Združenih narodov. ZDA obžalujejo, da se zaradi sovjetskega upiranja ni spremenil položaj v Avstriji, toda prav zaradi tega so ameriške okupacijske sile ostale v Avstriji in bodo ostale, dokler Avstrija ne doseže svoje popolne svobode.

Ameriški minister za zunanje zadeve Acheson je zapustil davi Dunaj in odpotoval z letalom v Rio de Janeiro. Na letališče sta ga spremila avstrijski kancler Figl in minister za zunanje zadeve dr. Gruber. Pred svojim odhodom je Acheson izjavil, da zapušča Avstrijo v prepričanju, da bo obljuba, ki je bila dana Avstriji že 1943. leta glede njene popolne suverenosti, v kratkem izpolnjena.

Zahodna nota ZSSR

Pariz, 1. julija (Tanjug). Francoski politični krogi pozdravljajo sklep konference zunanjih ministrov ZDA, Velike Britanije in Francije v Londonu, da bodo v odgovoru na sovjetsko noto predlagali sestanek štirih velesil o Nemčiji. Kakor se je zvedelo, bodo v odgovoru sovjetski vladi predlagali, naj bi se dnevni red sestanka omejil zgolj na organizacijo svobodnih volitev v vsej Nemčiji in na statut vsenemške vlade od njene ustanovitve do podpisa mirovne pogodbe z Nemčijo. V odgovoru bodo natanko opredelili, da sta 2 točki predlaganega dnevnega reda neločljivi.

V Nabrežini še niso izvolili župana

Trst, 1. julija. V Nabrežini pri Trstu je bila snoči prva seja novoizvoljenega občinskega sveta, na kateri bi morali izvoliti predsednika občinskega odbora. Kljub temu, da so glasovanje trikrat ponovili, ni nobeden od treh kandidatov dobil absolutne večine, zaradi česar bodo volitve ponovili čez osem dni. Pri teh volitvah bo izvoljen za predsednika občine dotični kandidat, ki bo prejel največ glasov, čeprav ne bo imel absolutne večine. **Pri sinočnjih volitvah je dobil največ glasov predstavnik liste slov. skupnosti dr. Jože Skrk.**

Predstavnik liste slovenske skupnosti Srečko Colja je na sinočnji seji predlagal, naj bi postavili uradnega tolmača, ker eden od članov občinskega sveta ne razume slovenskega jezika. V svojem predlogu je naglasil, da zadržanje iredentistične večine v tržaškem občinskem svetu in kominformistične v miljskem, ki ne dovoljujeta uporabe slovenščine niti tolmača za slovenščino, ne more biti merilo za nabrežinski občinski svet. Zaradi te razlage so ga kominformovski svetniki ostro napadli, češ da je to provokacija in demagogija. Kljub temu pa so pozneje zahtevali prevod nekega slovenskega govora.

Nova egiptovska vlada

Kairo, 1. julija (AFP). Husein Siri paša je sestavil včeraj novo egiptovsko vlado. Ministri v novi vladi ne pripadajo nobeni politični stranki. Siri paša je obdržal, razen predsedstva vlade, tudi položaj ministra za zunanje in notranje zadeve. Husein Siri paša bo kot njegov predhodnik Hilali paša delal brez parlamenta. Egiptovska skupščina, v kateri je imela veliko večino vafdistična stranka pod vostvom nekdanjega predsednika Nahas paše, je bila namreč razpuščena letos marca med vladanjem Hilali paše, ki je obljubil, da bodo nove volitve letos oktobra, medtem pa bo vlada sama izdajala zakone, ki jih bo kralj potrdil s posebnim odlokom.

Vedno več žrtev prometnih nesreč v ZDA

Chicago, 1. julija (UP). Ameriški nacionalni svet za varnost je objavil poročilo, iz katerega se vidi, da je maja umrlo zaradi prometnih nesreč na ameriških cestah 3160 oseb. Število žrtev se je od maja lani zvišalo za 20%.

Trgovinska pogajanja med Grčijo in Italijo ustavljena

Atene, 1. julija (AFP). Grški minister za trgovino Savas Papapolitis je izjavil danes, da so ustavljena pogajanja med Italijo in Grčijo za obnovitev trgovinskega sporazuma. Pogajanja so se začela v Rimu prejšnji mesec, pretrgana pa so bila, ker je Italija vztrajala pri izvozu nekaterih izdelkov v zamenjavo za grški tobak, ki niso vključeni v grške uvozne sezname.

Korejska vojna ni ameriška vojna

London, 1. julija (Tanjug). »Manchester Guardian« piše v svojem uvodniku, **da ni mogoče skriti angloameriških nesoglasij okrog Koreje in da bi Američani napravili napako, če bi mislili, da prihaja britanska kritika izključno od levice. — »Ameriškemu narodu«, piše časopis, »je treba povedati, da korejska vojna ni ameriška vojna in da je treba pri vojaških operacijah upoštevati tudi politične posledice.«**

Časnik priznava, da nosijo ZDA največje breme korejske vojne, a pripominja, da se ne vojskujejo v imenu ZDA, temveč v imenu OZN. »Američani« — je rečeno v uvodniku, mislijo, da bodo drugi s svojo udeležbo v vodstvu zavrli svobodo akcije, če pa bodo vztrajali v samostojni akciji, se bo korejska vojna zares spremenila v njihovo vojno. To pa ne bi prineslo ne njim ne njihovim prijateljem nobene koristi.«

Indijski tisk podpira v celoti stališče Nehrujeve vlade do vojne na Koreji. To je tudi jedro komentarjev, ki so se pojavili včeraj v indijskih časnikih po izjavi, ki jo je dal v parlamentu predsednik vlade Nehru, ko je dejal, da je indijska vlada silno zaskrbljena zaradi bombardiranja električnih central na reki Jalu. Ob tej priložnosti je pripomnil, da bi sleherna razširitev vojne ogrožala svetovni mir, ter poudaril, da je za popolno posvetovanje pri izdajanju odločitev, od katerih je odvisna prihodnost Združenih narodov ter vprašanje miru ali vojne.

»Times of India« izraža spričo tega upanja, da bodo vsi prizadeti sprejeli z razumevanjem Nehrujev poziv, saj je ohranitev miru sedaj najvažnejša naloga. Poluradni »Hindustan Times« opozarja, da je Indija edina dežela, ki je v prijateljskih stikih s Kitajsko in ZDA.

V Seul je prispela delegacija ameriških višjih letalskih častnikov. V delegaciji so tudi poveljnik letalskih sil na Daljnem vzhodu in še šest generalov ter člani letal. poveljstva v Washingtonu. Poučeni sodijo, da pomeni ta obisk najbrž pripravo za važne dogodke v letalskem delovanju Združenega poveljstva na Koreji.

Na današnji seji glavnih delegacij v Pan Mun Jomu ni bil dosežen napredek. Glavni delegat Združenega poveljstva general Harrison je v daljšem govoru orisal sedanje stanje pogajanj. Prihodnji sestanek bo jutri.

Sporazum med ZDA in Urugvajem

Montevideo, 1. julija (Reuter). ZDA in Urugvaj so včeraj podpisali sporazum o skupni obrambi. ZDA so podpisale podobne sporazume tudi z drugimi državami Latinske Amerike. Pričakujejo, da bo ta sporazum med ratifikacijo v urugvajskem kongresu naletel na ostro opozicijo skrajnih nacionalističnih poslancev.

Agrarna reforma v Indiji

New Delhi, 1. julija. Izvršni odbor vodilne stranke kongresa bo priporočil vsem pokrajinskim vladam 27 držav indijske unije, naj se z vsemi silami zavzamejo, da bi napredovalo zadružništvo v kmetijstvu. Kakor je bilo sporočeno po dva dni trajajoči razpravi o agrarnem vprašanju v izvršnem odboru, sodi kongresna stranka, da veljavni zakoni o agrarni reformi, ki bodo izdani bržkone še letos, ne bi smeli vplivati na proizvodnjo zaradi morebitnega razkosavanja zemljišč. Kongres priporoča vsem pokrajinskim vladam, naj izroče veleposestniško zemljo predvsem kmetijskim zadrugam. Kot najbolj primeren tip zadruge navajajo »zadružno naselje«, v katerem je celotno zemljišče last vsega prebivalstva naselja.

V Indiji so doslej razdelili že nad 185.000 akrov zemlje med kmete brez zemlje na temelju akcije **prostovoljne agrarne reforme**, ki jo vodi že malone leto dni znani kongresni aktivist in Gandijev učenec Vinoba Bave. Med svojim 8 mesecev trajajočim potovanjem peš po Indiji je Bave dobil to zemljo in jo potem razdelil med kmete brez zemlje. Sodijo, da bodo do konca te akcije, ki jo podpirata socialistična in kongresna stranka, razdelili med kmete brez zemlje več kot milijon akrov zemlje.

Zakon o nadzorstvu nad cenami v ZDA

Washington, 1. julija (Tanjug). Predsednik ZDA Truman je včeraj podpisal zakon, s katerim je podaljšano vladno nadzorstvo nad cenami in mezdami še za 10 mesecev. Truman je s tem zakonom preprečil, da bi veljavnost dosedanjih ukrepov oblasti o nadzorstvu nad cenami in mezdami v noči med nedeljo in ponedeljkom preneha.

Smrtna obsodba

Beograd, 1. julija. Okrožno sodišče v Beogradu je izreklo včeraj obsodbo nad 16 tatovi bakrene žice, ki so oškodovali podjetje »Elektro-Srbija« za več kot 25 milijonov dinarjev. Na smrt z ustrelitvijo in zaplembo celotnega premoženja so bili obsojeni Djordje Borisavljević, Bogdan Ilić, Mihajlo Milijanović in Azir Kijevčanin. Petar Milič je bil obsojen na 18 let strogega zapora in na zaplembo vsega premoženja, drugih 13 obtožencev pa na 10 mesecev do 12 let strogega zapora.

Pripravljajo se predpisi o socialnem zavarovanju zadružnikov

Pripravlja se novi zakon o socialnem zavarovanju. Obsegal bo tudi temeljna načela socialnega zavarovanja članov kmečkih delovnih zadrug. Novi zakon bo imel izreden pomen za življenje in razvoj našega zadružništva. Prvič v zgodovini se dogaja, da se družbena skupnost briga za socialno zavarovanje delovnega kmeta v primeru bolezni, starosti in podobno. V zakonu o socialnem zavarovanju bodo, kakor smo obveščeni, sprezadružnikov, konkretni ukrepi pa bodo uveljavljeni v skladu s prilikami in zahtevami zadrug.

V razpravi je več variant novega načrta zakona o socialnem zavarovanju zadružnikov. Objavljamo pregled ene izmed teh variant, katere temeljna načela bodo, kakor smo obveščeni sprejeta tudi v novi načrt zakona o socialnem zavarovanju.

Načrt uredbe določa uvedbo starostnih in invalidskih pokojnin in invalidnin v primeru nesposobnosti zaradi nesreče pri zadružnem delu, prav tako pa družinske pokojnine, povračilo stroškov zdravljenja v zdravstvenih ustanovah in povračilo zaradi odsotnosti ob porodu.

Po tem načrtu kmečke delovne zadruge samostojno sklepajo o pristopu k socialnemu zavarovanju. Vsi člani kmečkih delovnih zadrug bi po tem načrtu imeli enake pravice, zadruge pa bi mogle v skladu s svojo gospodarsko močjo in s standardom zadružnikov skleniti s službo socialnega zavarovanja tudi večje pravice za svoje zadružnike, s pogojem, da plačajo dopolnilni prispevek. V načrtu je tudi, da bi moglo ministrstvo financ FLRJ po potrebi določiti še druga sredstva za kritje določenih izdatkov za socialno zavarovanje delovnih zadrug, predvsem za leta, ki se bodo računala v delovni staž zadružnikov in ki so jih ti preživeli izven kmečke delovne zadruge (sodelovanje v narodnoosvobodilni borbi in drugo), po eni izmed variant pa tudi za starce nad 65 let starosti, ki bi bili takoj zavarovani.

Kot kriterij za starostno pokojnino bi se jemala leta starosti (za moške 65 let, za žene 60 let), delovni staž pa bi znašal najmanj 15 let zadružnega dela (50% pokojnine).

Za polno starostno pokojnino je razen let potreben tudi 40 letni zadružni staž. Za leto delovnega staža bi se računalo koledarsko leto, v katerem je zadružnik opravil najmanj 180 polnih delovnih dni pri zadružnih opravilih. Če je imel najmanj 70 delovnih dni, bi se mu letu računalo kot pol leta za starostno pokojnino.

Zadružniki, ki bi bili na dan uveljavljenja te uredbe stari 65 let, pa so vstopili v zadrugo pred uredbo, pridobijo pravico **na 50% starostno pokojnino.** V načrtu je posebej urejeno tudi vprašanje delovnega staža za tiste zadružnike, ki bi zaradi svojih let ne mogli pridobiti pravice na polno starostno pokojnino. Zanje je določeno zmanjšanje delovnega staža, tako da bi imeli pravico na 50% starostne pokojnine.

Invalidska pokojnina bi pripadala zadružniku, če bi postal popolnoma ali trajno delovno nesposoben pri opravljanju zadružnega dela, ali pa, če bi se zmanjšala njegova delovna sposobnost za več kakor 75%. Pravico na invalidnino bi si pridobil z zmanjšanjem delovne sposobnosti za več kakor 20% (po nekem drugem načrtu za več kakor 39%). Pridobitev invalidske pokojnine in invalidnine bi bila neodvisna od trajanja delovnega staža.

Zakonec zadružnika bi imel pravico na družinsko pokojnino, če bi umrl zadružnik, ki ga je vzdrževal in s katerim je živel v istem gospodarstvu s pogojem, da je vzdrževalec bil aktiven zadružnik, ki je imel najmanj 10 let delovnega staža v zadrugi, ali če je smrt posledica delovne nesreče. Otroci bi pridobili pravico na družinsko pokojnino do konca 16 let svojega življenja, kakor je to določeno v zakonu za zavarovanje delavcev in zadružnikov. Z načrtom je prav tako določeno zavarovanje zadružnic v času poroda.

To so osnovna načela in misli, ki bodo temelj novega zakona o socialnem zavarovanju članov kmečkih delovnih zadrug.

Informbirojske cvetke

Kakor poročajo begunci, ki so zadnje dni pribežali iz ČSR v Zahodno Nemčijo, izvajajo češkoslovaške oblasti širokopotezno preseljevanje prebivalstva s skrajnega zah. dela ČSR v okr. Aš v notranjost države v Vzhodno Nemčijo. Dosedaj so preselili že več tisoč družin, ki smejo vzeti s seboj le najpotrebnejšo osebno prtljago in nekaj posode, vse drugo pa morajo pustiti. To ozemlje predstavlja ozek pas, ki sega globoko v nemško področje. Po sporazumu, ki je bil nedavno sklenjen med Moskvo in Prago, bodo to ozemlje priključili Vzh. Nemčiji, kar je menda potrebno iz strateških razlogov.

*

Češkoslovaški zunanji minister Široki se mora zadnje čase posluževati različnih trikov, da bi privabil domov svoje diplomate. Tako poročajo, da je dobil češkoslovaški ambasador v Argentini telegram, da je imenovan za stalnega češkoslovaškega delegata pri OZN ter da naj se hitro vrne v Prago, da bo dobil potrebna navodila. Ko se je ambasador iz Argentine javil v Pragi, pa je bil aretiran in obtožen, da je poneveril 500 tisoč čeških kron, četudi pravijo, da ambasada toliko denarja nikoli ni imela.

*

Na peskoviti zemlji Izraela, ki jo marljive roke kolonistov spreminjajo v plodna tla, so nastale velike farme pomaranč. To je glavno bogastvo nove države in njeno najpoglavitnejše izvozno blago.

Izraelska tvrdka »Citrus Marceting Roard« se bavi z izvozom pomaranč na debelo. Letos spomladi je poslala polno ladjo pomaranč v Odeso. V pristanišču so razkladali zaboje in sovjetski trgovinski pooblaščenci so začeli prevzemati blago. Zaradi ugotovitve kakovosti prispelega blaga so odprli nekaj zabojev. Takrat pa je nastala med sovjetskimi cariniki velika zmeda, kajti na notranji strani nekega zaboja so zagledali napis: »Made in Jugoslavija«.

Takoj nato so prihiteli agenti NKVD in začela se je velika preiskava. Pregledali so vsak zaboj, trkali po deskah, jih sekali in žagali in na vse mogoče načine iskali razkolniško literaturo proti pravoverni Moskvi...

Dasi niso ničesar našli, vendarle niso vedeli, kaj naj počno s tako nevarnimi zaboji. Ker v Odesi niso našli nikogar, ki bi si upal izdati odločitev, so se telefonično obrnili do najvišjih v sami Moskvi. Od tam je kmalu nato prišel odlok, da se pomaranče v tako nevarnih zabojih, ki nosijo napis »Jugoslavija«, nikakor ne smejo odpremiti v notranjost ZSSR. Prav nič bi jih ne motilo, če bi bili na zabojih napisi »Made in Spain« ali »Made in USA«, toda zaboji z napisom »Made in Jugoslavija«? Nikdar in nikoli!

In v čem je bila stvar? Izrael nima lesa in kupuje zaboje za prevoz pomaranč in drugega sadja v drugih deželah med drugim tudi v Jugoslaviji. Po mednarodnih običajih mora biti vidno označeno poreklo in zato imajo zaboji na notranji strani majhen napis »Made in Jugoslavija«.

Proračunski primanjkljaj v ZDA

Washington, 1. julija. (AFP) Včeraj se je v ZDA končalo proračunsko leto 1951-1952. V prejšnjem letu so imele ZDA primanjkljaja 5700 milijonov dolarjev, kar je za 2500 milijonov manj, kot je računal predsednik Truman.

Na Fužinah bo te dni spuščen v pogon nov sodoben mlinski obrat

Kakor se naši bralci gotovo spominjajo, smo imeli v Sloveniji zlasti še v času zagotovljene preskrbe pogosto težave v preskrbi z moko, čeprav so bile na razpolago zadostne količine žita. Vzrok temu je bila premajhna zmogljivost naših mlinov, ki so povečini opremljeni z zastarelimi stroji. Da bi se ta pomanjkljivost odpravila, je bilo že pred leti sklenjeno, da je treba naše mline moderniziratí in povečati njihovo zmogljivost v tem smislu, da se namesto večjega števila majhnih in zastarelih mlinov, zgradi manjše število sodobnih mlinov z veliko zmogljivostjo. Tako so začeli pred enim letom modernizirati tudi mlinski obrat na Fužinah pri Ljubljani, ki je prej imel dnevno zmogljivost štiri do pet ton, zmogljivost sedanjega novega obrata pa je 30 ton dnevno. In kar je pri tem še posebno razveseljivo, je to, da so stroji v tem mlinu izdelek naše mlinske tovarne v Studi pri Domžalah, ki je mlin tudi montirala. Novi mlin bo prispeval velik delež k redni preskrbi Ljubljane z moko dobre kakovosti.

BERITE

ponedeljsko izdajo »Slovenskega poročevalca«

Mesečna naročnina din 28.—

VII. Koroški festival

V našem novo imenovanem mestu — Ravne na Koroškem bo od 29. junija do 6. julija pod pokroviteljstvom predsednika Sveta za industrijo LRS, ministra tov. Franca Leskoška tradicionalni kulturni praznik koroške dežele. Prireditve in nastopi bodo vse dni. Glavni prireditveni dan pa je v nedeljo, dne 6. julija z bogatim programom koroškega bistva. Obiščite Koroško ta dan, lepote naše zemlje, koroške prvine, naše pesmi in koroški raj Vas bodo nagradile. — Prireditveni odbor.

KULTURNI RAZGLEDI

Zanimivosti iz letošnjega repertoarja ljubljanske Opere

V operi se že dlje časa študira vsaka premiera v dvojni, deloma celo v trojni zasedbi. Povojni dvig števila občinstva in majhno gledališče sta dala menda prvi povod za to. Množeči se umetniški naraščaj je kmalu omogočil izmenjavanje pevcev v večini glavnih vlog. Ljubezen naših solistov do nastopanja pa je pomagala operni upravi, da je svojo namero dokončno izvedla. Zato je bila letošnja sezona pestra in bogata, posebno če upoštevamo še nekaj uspelih gostovanj (L. Matačič, M. Pichler, A. Dermota).

Vlogo Traviate je pela poleg Zl. Gjungjenčeve nekajkrat Ondina Otta, naša tržaška znanka iz prejšnjih sezon. Glas ji je v višini pridobil na prijetnem srebrnem blesku, ne da bi trpela lahkotnost in okretnost v oblikovanju tona. Občinstvu se je na mah prikupila in tudi za mikavno igro žela vsakokrat obilo uspeha. Nedavno se nam je tudi Nada Vidmarjeva prvič predstavila v tej opernim pevkam zaželeni vlogi. Vidmarjeva je opozorila ljubljansko glasbeno občinstvo nase v poslednjih sezonah predvsem s koncertnimi nastopi, ko je zmogla v modernih pesmih z orkestrom pa v Mozartovem Requiemu tehnično in muzikalno zelo zahtevne vloge. Po nespornem uspehu kot Mimi v Puccinijevi Bohèmi je napravila še korak dalje. Postregla je s takšno Traviato, ki se ji je poznal smisel za to vlogo in pa dolga in vestna priprava v vsakem oziru. Če še ne zna osredočiti pozornosti občinstva v vseh dejanjih okoli svoje vloge, pa ji je to popolnoma uspelo v prvem dejanju. Hkrati se je v glasu otresla težine, ki jo je še kot Micaela v Carmen kazala pred nekaj leti; premostila pa je tudi dinamična nesorazmerja med pretežno prsno nižino in lobanjsko višino, ki so bila še občutna v Bohème. Se več topline in miline v glasu proti koncu Violettine tragedije bi že zavidljivi uspeh še bolj dvignilo.

Po mali vlogi pastirja Nanda v Nižavi se je Gašper Dermota, brat našega slavnega tenorja Antona, predstavil kot Alfred v Traviati. Bil je igralsko popolnoma začetniški, a po svoje iskren in preprost, zato prikupen. Njegov lirični glas spominja na značaj bratovega, je mehak, prijetno izenačen in lahkoten. Številni prijatelji so oba novinca v glavnih vlogah Traviate, Vidmarjevo in Dermoto, obsuli s cvetjem in odobravanjem.

Pedra v »Nižavi« se je po hudi indispoziciji ob premieri ponovno lotil tenorist P. Polenc in tokrat prodrl. Njegova postava in drža pa igralsko znanje ga za to vlogo izrečno usposabljajo. Tudi prodorni pevski organ zna izdatno opirati na prepono ter lepo in razumljivo oblikovati tone in besede. Njegova nadaljnja pevska rast zavisi od tega, koliko si bo znal glas sprostiti. Če mu to uspe, bo mogel razširiti svoj repertoar na marsikatero vlogo, za katero trenutno nimamo nadomestila. Podčrtal bi namreč rad, da sta resna igralska podlaga in neizumetničen, čeprav dokaj začetniški način petja, Polenca doslej očuvala operne patetike in prav zato vzbudila prisrčno vez med občinstvom in njegovo vlogo na odru.

M. Skenderovićeva je v letošnji sezoni kot novoangažirana sopranistka podala kar tri glavne vloge: Marto v »Nižavi«, Madelaino v »André Chénieru« in Leonoro v »Trubadurju«. Bolj kot v prvih dveh operah je uspela v Trubadurju, kjer prihaja okretnost in blesk njenega glasu najbolj do izraza. Skenderovićeva kaže mestoma pristno muzikalnost in doživljanje, mestoma zadovoljivo prožnost in prodornost pevskega organa, mestoma dovolj zbranosti v igralskem in pevskem oblikovanju. Ni se pa še povzpela do tistega samozavestnega umetniškega poustvarjanja, ki bi preprečevalo vsakršno krhanje v igri in glasu, poslušalca pa tako zamamilo, da bi verjel vlogi ter ne bi nič več videl kulis in kostumov, ampak sočustvoval s človekom na odru in z njegovo usodo. Če je tem pomanjkljivostim vzrok dosedanje nesistematično udejstvovanje in nedosledno šolanje, potem, upajmo, bo sedanje intenzivno delo ugodno vplivalo na razvoj sicer zmožne pevke, ki ji je operna uprava že v prvem letu angažmana poverila navedene tri obsežne glavne vloge, pretežno dramatičnega kova.

Za neprekinjeno uprizarjanje Musorgskega Borisa Godunova je po prvih dveh predstavah pod taktirko L. Matačiča, o katerih smo podrobno poročali, skrbel S. Hubad. Z njim se množi število izkušenih domačih dirigentov, ki razpolagajo s čedalje večjim in tehtnejšim opernim repertoarjem. Borisa so nam doslej posredovali pokojni M. Polič, dr. Svara, D. Žebre, L. Matačič in S. Hubad, kar je razveseljivo in pomembno dejstvo. Naj bi služilo čimbolj temeljitemu poznavanju in tolmačenju Borisa in njemu enakih umetnin, ki jih naše občinstvo še vedno ni dovolj vzljubilo.

Omembe vredno je letošnje udejstvovanje altistke B. Stritarjeve in baritonista F. Langusa, ki sta bila letos oba vpredžena v mnogih pomembnih vlogah in sta tako v nemajhni meri nosila breme repertoarja. Stritarjeva je ugajala deloma kot Carmen, pretežno pa kot Azucena v Trubadurju. Langus se je najbolj uspešno uveljavil kot grof Luna v Trubadurju, kjer njegove izdatne glasovne višine najbolj prihajajo do izraza. Novoangažirani mladi pevec Drakulić ima priroden bas velikega obsega in blagoglasne nižine. Žal ta organ še ni niti izklesan niti usmerjen. Zato na odru zveni dokaj zamolklo ter v višini ne pridobiva na prodornosti. Tudi artikulacija je pomanjkljiva. Morda bi zelo stroga šola še utegnila izluščiti zdravo jedro prej, kot ga bodo naglodale napake. P. Sivic

Slovesna otvoritev kovaškega muzeja v Kropi

V nedeljo 29. junija je predsednik Sveta za prosveto in kulturo LRS minister Boris Ziherl odprl v Kropi kovaški muzej. Slovesnosti so se poleg domačinov udeležili stari železarji in sosednje Kamne gorice, pa tudi z Jesenic, Javornika in Tržiča ter številni gostje iz Ljubljane in iz drugih krajev.

Kroparji so slavili svoj praznik že v soboto zvečer s kulturnim programom. V nedeljo ob 9. uri je po uvodnih besedah tovariša Janeza Lazarja in po govoru prof. dr. Franceta Steleta minister Boris Ziherl odkril spominski plošči slikarjema Petru Žmitku in Janezu Potočniku na njunih rojstnih hišah. Sledil je ogled razstave njunih del.

Ob 11. uri je pred zgodovinsko Klinarjevo hišo pozdravil navzoče direktor »Plamena« Lenart Petrač, nakar je imel slavnostni govor predsednik Tehniškega muzeja Slovenije prof. inž. Ciril Rekar. Kovaški muzej je odprl minister Boris Ziherl in pri tem poudaril nalogo tehniških muzejev, da gojijo materialno kulturo in z njo odkrivajo nastajanje delavskega razreda, ki se je s svojo ustvarjalnostjo usposobil za prevzem oblasti. Ogledu muzejske razstave je sledil obisk vigenca »vice«, ki je bil v polnem obratu. Zaključek dopoldanske slovesnosti je bil v razstavi izdelkov šole za umetno kovinarstvo, kjer je bilo videti lepa dela naših najmlajših umetnih kovačev, graverjev in cizelerjev kleparjev.

Popoldne so se gostje in domačini napotili še v Kamno gorico, kjer je obratovala fužina iz leta 1812, na sporedu pa je bil tudi pregled dela v ješi.

Prireditev ob otvoritvi kovaškega muzeja v Kropi je poskusila strniti razstavno delo muzejev z vključitvijo spomenikov izven muzeja ter jih podati v njihovem živem obratu in je v vsakem pogledu zelo lepo uspela.

Danes otvoritev **I. VELIKE RAZSTAVE POHIŠTVA** **ob 9. uri dopoldne**

OD 2. – 10. JULIJA 1952 — LJUBLJANA — GIMNAZIJA BEŽIGRAD

Obiščite razstavo! Razstavljeno pohištvo naprodaj! Dnevno bo izžreban 1 kavč! Razstava odprta od 8.-19. ure

KUHINJE, SPALNICE, DNEVNE – SAMSKE SOBE, OTROŠKE SOBE ITD.

Čas je, da organizacije Zveze borcev sprejmejo v svoje vrste vse ljudi, ki imajo za to pogoje

Na okrajni skupščini Zveze borcev NOB v goriškem okraju, o kateri smo že poročali, so prišla na dan še naslednja vprašanja in zanimivosti iz dosedanjega dela organizacije:

Organizacija Zveze borcev v goriškem okraju šteje nad 10 tisoč članov. Pogoje za sprejem v članstvo pa ima še kakih 3 do 4 tisoč ljudi. To nam pove primer Vrtojbe. Od 350 hiš v tej vasi je dala vsaka izmed njih vsaj po enega borca ali aktivista in je v tej obmejni vasi žrtvovalo za našo svobodo in neodvisnost svoje življenje častno število 80 ljudi. Njihova vaška organizacija pa beleži samo 121 članov, kar je jasen dokaz za to, da so bili pri sprejemanju v članstvo Zveze borcev zelo površni in mnogo preozki. Takih primerov je po goriških vaseh še več, kar je razvidno iz statistike partizanskih krajev. Tako ima n. pr. Srednji Lokovec vpisanih 200 članov Zveze borcev, Cepovan pa le 58. Po dosedanjih podatkih so zaključile sprejemanje novih članov krajevne organizacije Trnovo, Bilje, Bukovica, Kamnje, Kožbana, Malovše in še nekatere druge, medtem ko bodo morale vse ostale organizacije pohiteti s to svojo nalogo in pritegniti v svojo organizacijo še vse ostale ljudi, ki imajo po statutu Zveze borcev za to pogoje.

Kljub omejenim sredstvom je okrajna zveza lani poslala v zdravilišča 17 borcev ali okrepitve potrebnih svojcev. Tudi letos jih je poslala že 6, štirje pa bodo odšli v kratkem. Socialno ogroženim je bilo izdano okrog 100.000 din podpore in nekaj 100 metrov blaga za oblačila. Svojcem padlih borcev je bilo izdanih 1945 spomenic, 796 spomenic pa svojcem žrtev fašističnega terorja. Nad 100 spomenic pa bodo še razdelili v tistih krajih, kjer so se organizacije Zveze borcev premalo pozanimale, da bi svojci padlih žrtev pravočasno prejeli spomenice kakor je bilo to na primer v Grgarju, Vrhpoljah in v Banjšici. V čast padlim borcem so krajevne organizacije postavile po vaseh že 12 spomenikov, med temi tudi v Lipi na Krasu, ki šteje le 40 hiš, a se je na oltar domovine žrtvovalo kar 13 borcev. Prav tako pa je bilo odkritih tudi že večje število spominskih plošč. Odkritje spomenikov pripravljajo še v Grgarju, Opatjem selu, Vipavi in v Ložah. Ob 11. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte je prejelo odlikovanja iz narodnoosvobodilne vojne še 714 borcev in bork ter aktivistov.

Skupščina je na široko razpravljala tudi o obnovi podežela, ki v nekaterih krajih še ni povsem končana. Prav tako je razpravljala tudi o odstranitvi ruševin po vaseh, ki kaze ugled dotičnim krajem in ustvarjajo videz, da obnova še zdaleč ni končana, ker so si nekateri prebivalci hribovskih vasi zgradili hiše v dolini ali na drugem primernejšem kraju ali pa so družine izumrle, ruševine pa so ostale. So pa tu in tam tudi še primeri, da posamezne partizanske vdove, invalidi ali borci še vedno žive pod gostoljubno streho sosedov ali znancev in še zdaj nimajo nad glavo lastnega krova, ki so ga izgubili v času narodnoosvobodilne vojne. Tem ljudem so organizacije Zveze borcev dolžne pomagati z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da bo obnova med vojno porušenih in požganih hodnikov čim prej do kraja končana.

jp.

»AROMA«

naravno sirišče

za izdelovanje vseh vrst sira, proizvodi »AROMA« Rijeka III, Račkoga 38. Izdelek odobren od sanitarne inšpekcije.

V Trbovljah so pričeli z zbori volivcev

Samoprispevek za trboveljsko cesto

V teh dneh so se vršili na območju mestne občine Trbovlje zbori volivcev, na katerih se je obravnavalo, vprašanje reorganizacije ljudske oblasti, prav tako pa se je na zborih volivcev razpravljalo o proračunu mestne občine Trbovlje.

Zbori volivcev, ki so se že vršili po terenih, so v glavnem dobro uspeli. Na I. terenu so podrobno obravnavali proračun in tudi bili za uvedbo krajevnega samoprispevka, za gradnjo trboveljske ceste, vendar so dali predlog, da se na vsakem zboru volivcev podrobno poroča za kakšne namene se je uporabil denar, zahtevali so tudi več kontrole pri delu na cesti ter boljšo organizacijo dela.

Na XII. terenu na Doberni so volivci kritizirali, zakaj se ne izdelajo začete kleti, ko je material na mestu in se tako kvari. Prav tako so postavili vprašanje pitne vode. Tudi dovozna cesta na Doberni je slaba, in so sami pripravljeni pomagati, zelo pa so kritizirali mestni ljudski odbor, ki jim že dve leti obljublja na Doberni poslovalnico za prodajo mesa in se to še do danes ni zgodilo. Dobro je uspel zbor volivcev tudi v Delavskem domu, kjer je zboroval VIII. teren, medtem ko se pa na X. terenu na opekarni in na Tereziji ni vršil. Na splošno so volivci uvedbo krajevnega samoprispevka odobravali, želeli pa so, da se poleg ceste opravijo tudi druga komunalna dela.

Na zborih volivcev se je tudi razpravljalo, odobritvi brezobrestnih kreditov za nadaljevanje gradenj enostanovanjskih hiš, da se s tem omili stanovanjska stiska. Trboveljska cesta bo do 24. avg. urejena in tlakovana vse do MLO, prav tako bo urejen stadion na katerem bo izlet društev »Svobod« iz vse Slovenije. Na prostoru pred rudniško restavracijo pa se že vršijo dela za gradnjo enega najbolj veličastnih spomenikov v Sloveniji. Saj bo spomenik revolucionarnosti v Trbovljah najlepši v Sloveniji in bo gotov do 29. novembra.

Vrsto različnih stvari so hoteli vedeti na zborih volivcev, kar je dokaz, da trboveljsko ljudstvo zanima, kako se gospodari v trboveljski občini.

Prve absolventke fizioterapevtske šole v Ljubljani gredo v poklic

Te dni je na fizioterapevtski šoli v Ljubljani diplomiralo prvih 19 študentk fizioterapije. Gre za prve absolventke edine šole te vrste v Jugoslaviji. Ustanovljena je bila pred dvemi leti, in sicer na pobudo nekaterih zdravnikov, ki so spoznali velik pomen fizioterapije na svojih poteh v tujini, zlasti v zahodnih državah, kjer je ta veja medicine že na visoki stopnji. Za sprejem v to šolo je bila že ob ustanovitvi predpisana popolna srednješolska izobrazba.

Fizioterapija si pri nas šele utira pot. Njen glavni pomen je v pred- in pooperativnem zdravljenju, predvsem v traumatologiji, ortopediji in neurologiji. S svojimi metodami dela zmanjšuje invalidnost po raznih poškodbah in zdravi prirojene organske okvare. S fizioterapijo skrajšujemo dobo zdravljenja in omogočimo bolnikom, da se vrnejo čimprej v proizvodnjo k opravljanju svojega poklica. Če je bolnikovo stanje po bolezni takšno, da svojega poklica ne more opravljati, ga fizioterapija prevzgoji za opravljanje njemu ustrezajočega dela. V primeru, da niti to ni mogoče, ga usposobijo vsaj toliko, da ni trajno odvisen od okolice in da lahko sam opravlja najpotrebnejša dnevna opravila.

Še pred nekaj leti na take bolnike pri nas nismo polagali pažnje. Ker so bili trajno navezani na posteljo in več ali manj nepokretni, je to seveda močno vplivalo na njihovo duševnost: zapadali so raznim psihozam in tako izgubljali voljo do življenja. Tu pridemo do druge plati fizioterapije, ki zahteva od bolnika pri njegovem zdravljenju lastnega sodelovanja v smislu utrjevanja volje in vztrajnosti. Le tako aktivno sodelovanje bolnika zagotavlja vsestranski uspeh fizioterapevtskega zdravljenja, ki se pri svojem delu poslužuje raznih metod, tako aktivne in pasivne gimnastike raznih globinskih in površinskih obsevanj, faradičnega in galvanskega toka itd.

Po kratkih tednih dopusta bodo šle prve absolventke v poklic v razna mesta naše domovine, pač po potrebi. Njihovo število je sicer majhno, tembolj pa se zavedajo važnosti svojega dela in pomena, ki ga ima njihovo delo za ozdravitev in čim prejšnjo usposobitev poškodovanega organizma za opravljanje normalnih funkcij. Ker so že v času svojega dvoletnega študija pri praktičnem delu na raznih klinikah pridobile mnogo izkušenj, upamo, da bo rodilo njihovo delo lepe uspehe. To njihovo delo je tem bolj pomembno, ker se spričo industrializacije naše države množijo tudi nesreče pri delu, zaradi katerih bi postal lahko brez fizioterapije pač marsikdo že v mladih letih doživljenjski invalid.

M. T.

Zanesljivo in milo sredstvo za odvajanje v oblik čokoladne pastile. — Dobiva se v lekarnah. — 1 čokoladna pastila Din 10.—

GASTOL

»PIONIR«, — ZAGREB tvornica farmaceutsko-dietskih proizvoda.

STROJNA TOVARNA

Miha Marinko

Trbovlje

sprejme za konstrukcijski oddelek za projektiranje rudarskih strojev in naprav

2 STROJNA INŽENIRJA, 2 RUDARSKA INŽENIRJA — SPECIALIZIRANA ZA RUDARSKO STROJNIŠTVO, 1 ELEKTRO-INŽENIRJA, 1 GRADBENEGA INŽENIRJA, 5 SREDNJIH STROJNIH TEHNIKOV. — Nadalje sprejmemo 5 samostojnih varilcev.

Ponudbe poslati na Strojno tovarno »Miha Marinko« Trbovlje, z opisom dosedanjega dela in prakse.

VREME

Vremenska napoved za sredo, 2. julija: Še nadalje vroče poletno vreme. Temperatura do 35° C.

Ne pozabite, da je zadnji čas za naročilo

MARXOVEGA

KAPITALA

5. julij! Izdajo si zagotovite s plačilom 280 din (celo platno) ali 350 din (polusnje) pri poverjenikih pri podjetjih in ustanovah, v knjigarnah ali direktno na ček. račun 604-67321-7

CANKARJEVA ZALOŽBA

LJUBLJANA — NEBOTIČNIK

Tvornica mavca,

VOLARI, pošta Šipovo pri Jajcu,

brzojavni naslov: Gipsara - Volari, telefon pošta Šipovo pri Jajcu št. 1,

nudi naprodaj kakor tudi promptno dobavo naslednjih vrst žganega mavca:

štukaturni mavec, alabaster mavec, modelni mavec, dentalni mavec, pakiran v petornih papirnatih natron vrečah po 50 kg.

V kratkem začnemo s proizvodnjo: mavca za ometanje, specialna vrsta žganega mavca (zobarski mavec), mavčnih odlitkov, po raznih modelih.

Ostranili smo nedostatke v tehnološkem procesu proizvodnje in garantiramo za kvaliteto našega pečenega mavca. — Zahtevajte od nas vzorce vseh vrst pečenega mavca, kemične in mehanične analize in mi vam jih bomo takoj poslali. — Izvoznim podjetjem v FLRJ nudimo za izvoz v manjših in večjih količinah, pečeni a ravno tako surovi mavec vseh vrst, odlične kvalitete.

Za vse informacije se obrnite naravnost na našo tvornico

Delavski svet in cokla v mizarni

Majhno podjetje, ki je v pol leta prispevalo 58 milijonov v devizah

V lesnem industrijskem podjetju v Podpeči je delavski svet menda med prvimi v Sloveniji obravnaval polletno delo podjetja. Že dober teden pred koncem junija so se seznanili z gospodarjenjem s pomočjo grmade številk, ki jih je nanizal direktor. Na nekatere uspehe so delavci, ki delajo izključno za izvoz razno galanterijsko robo, v resnici lahko ponosni. Po planu naj bi v Podpeči izdelali letos za okrog 60 milijonov lesene robe: ščipalk za sušenje perila, zabojčkov za jedilni pribor, valjarjev in drugega gospodinjskega pribora. Vse to izvažajo predvsem v Ameriko, Anglijo in na Holandsko. V podpeškem lesno-industrijskem podjetju so že v začetku leta sprejeli znatno večjo obveznost. Zadolžili so se, da bodo izdelali skoraj še enkrat več, za 116 milijonov robe. Ob polletju so ugotovili, da so to svojo obveznost v vseh obratih razen v mizarni tudi izpolnili, saj so prispevali našemu gospodarstvu že 58 milijonov dinarjev v devizah. Že sedaj se trudijo, da se izvoz v drugem polletju ne bo zmanjšal in iščejo novih kupcev.

Da pa bo kolektiv kos svoji nalogi tudi v drugem polletju, se bo moral znebiti slabe organizacije, ki je cokla v mizarni in ogroža uspešno gospodarjenje ter proizvodnjo še v drugih obratih. Dvoje so ugotovili člani delavskega sveta, potem ko so pregledali polletno gospodarjenje, in sicer, ali mojster Turšič v mizarni res nima nobenih organizacijskih sposobnosti, ali pa je kolektiv tamkaj zelo nedisciplíniran. Nekateri so zagovarjali samo eno, nekateri drugo, a le redki oboje, kar bo menda še najbolj držalo. Mojster Turšič se je na primer zavezal, da bodo junija izdelali 14.000 lesenih zabojčkov za jedilni pribor, dejansko pa so jih izdelali le okrog 5.000, čeprav so dobili na razpolago še novo delovno silo. Brez dvoma je nekaj narobe v podpeški mizarni! Na seji delavskega sveta sicer ni hotel nihče nič točnega povedati, vendar so se nekateri člani delavskega sveta že takrat nadejali, da se bo v mizarni marsikaj obrnilo na bolje ko bodo najbrž ta mesec prejeli samo minimalne tarifne plače. Medtem ko so se ob razpravljanju o proizvodnji v mizarni vrstile zgolj graja za grajo in to upravičeno, saj lahko nered v mizarni povzroči, da bodo prejeli minimalne plače tudi ostali obrati, je bil galanterijski obrat postavljen za vzor. Njegov mojster Viktor Svete je prejel pohvalo upravnega odbora. Ker je delavski svet s tako resnostjo razpravljal o nedisciplíniranih delavcih, se bodo verjetno najbolj trdoživi in vztrajni nedisciplíniranci kmalu popravili; morda tudi mojster Nace iz mehanične delavnice, ki pa je drugače, kadar prime za delo, dober. Zanimivo je le nekaj: člani delavskega sveta so bili kar brž za to, da se izključita iz kolektiva dve delavki, ki imata sicer upravičeno bolniški dopust, a ne pazita na svoje zdravje. Ko pa je šlo za tiste, ki najbolj ogrožajo redno prejemanje plač, četudi je bilo dokazano, da enkrat delajo dobro, drugič pa kakor najslabši vajenci, se za učinkovite ukrepe niso mogli odločiti. S pomočjo komisije, ki so jo sestavili, se bodo težko znebili cokle. Morali bodo biti bolj odločni, kadar gre za koristi celotnega kolektiva in skupnosti.

J. K.

MESEČNA NAROČNINA

Slovenskega poročevalca:

za dnevno izdajo	**140 din**
za ponedeljsko izdajo	**20 din**
za obe izdaji	**160 din**

Dnevne **vesti**

KOLEDAR

Sreda, 2. julija: Marija, Manica.
Četrtek, 3. julija: Nada, Heliodor.

SPOMINSKI DNEVI

2. VII. 1942. — Pri skupni akciji pri Zajcu na Gorjancih skočijo belogardisti prvič partizanom v hrbet.

2. VII. 1942. — Napad na Hudo jamo na Štajerskem.

•

Na pravni fakulteti sta bila diplomirana Mirjam Volčič in Miloš Rybář. Čestitamo! 4166-n

Medicinci — kemiki — arhitekti! Zbor brigade za vse je v soboto, 5. julija ob 9 na dvorišču šentpeterske kasarne. — Štab.

Maturantke a letnika državnega učiteljišča se zberemo 5. julija ob 18 uri pred Unionom. 4167-n

Diplomiran je bil na pravni fakulteti v Ljubljani tovariš Rado Bordon. Čestitamo!

Evangeljčani pozor! Dne 3. julija 1952 ob 15. uri bomo delili ostanek hrane iz ameriške pomoči. Kdor želi, naj prinese vrečice s seboj. — Evang. cerkvena občina Ljubljana, Mestni trg 4. 4169-n

Uprava električne cestne železnice v Ljubljani sporoča, da se zaradi nujnih del pod žel. viaduktom na Šmartinski cesti v dneh od 1. julija do 3. julija 1952 med 10. in 12. uro promet ne bo vršil.

Klub rezervnih oficirjev Bežigrad sporoča, da je vpis rezervnih oficirjev v klub od 1. do 17. julija vsak ponedeljek, torek in četrtek od 18 do 20 v Parmovi ulici 32-II., v prostorih Zveze borcev. S seboj prinesite oficirsko legitimacijo oziroma demobilizacijski list.

Na Višji pedagoški šoli se bo pričel tečaj za absolvente biološko-kemijske skupine v ponedeljek, 7. julija ob 15, zgodovinsko-zemljepisne, jezikovne in matematično-fizikalne skupine pa v torek, 8. julija ob 8. uri; hrana 75 din, stanovanje 50 din dnevno. 4168-n

Akademski pevski zbor sporoča slovenski javnosti, da bo odkritje nagrobnega spomenika pokojnemu slovenskemu glasbeniku Francetu Maroltu v četrtek 3. julija ob 18 (ob 6 popoldne) na ljubljanskem pokopališču. 4088-n

Akademski pevski zbor sporoča svojim članom, da bo pevska vaja zbora v zvezi z odkritjem nagrobnega spomenika pok. dirigentu Francetu Maroltu v četrtek 3. julija 1952 ob 14 v pevski sobi I. drž. gimnazije (bivša realka, Vegova ulica 4-I). Pridite vsi in točno.

OLO Ljubljana okolica Uprava za dohodke obvešča vse Občinske ljudske odbore naj dostavijo sezname ind. bonov ter nadomestila za prehranbene bone za upokojence in invalide za mesec julij 1952 najkasneje do 5. VII. 1952. Obenem naj predlože vse odrezke denarnega dela otroških doklad.

Splošno pedagoški tečaj v Ljubljani za učitelje, predmetne učitelje in profesorje prične 7. julija 1952 ob 8 zjutraj v dvorani I. gimnazije, Vegova ulica 4, I. nadstropje. Vse ostalo se dogovorimo ob začetku tečaja. 4153-n

Planinsko društvo Ljubljana — matica — alpinistični odsek obvešča člane in pripravnike, da bo danes 2. julija ob 19 v društveni pisarni sestanek odseka. Tečaji, inozemstvo. Udeležba obvezna.

Novomeščani vseh generacij. — Zberimo se v četrtek zvečer v restavraciji Hotela »Bellewue« na prijeten družabni sestanek.

Avto-moto društvo Kamnik priredi v nedeljo, 6. julija ob 13 velike tradicionalne meddruštvene ulične avto-moto dirke na progi »Dan vstaje« v Kamniku. Tekmovalce naprošamo, da do petka prijavijo svojo udeležbo, ljubitelje motornega športa in vse ostale pa vabimo k številni udeležbi. Po dirkah velika ljudska veselica s srečolovom. — Avtomobilsko motociklistično društvo Kamnik.

Zaradi popravila mostu na Dolenjevaškem polju pri Dolenji vasi bo preusmerjen promet od 2. julija do 6. julija do 20. ure, in sicer: Iz Ribnice v Kočevje: Dolenja vas — Rakitnica na krajevno cesto — ponovno na glavno cesto proti Kočevju. — Iz Kočevja v Ribnico: obratno, 4160-n

PUTNIK LJUBLJANA

Pred nastopom vašega dopusta si nabavite pravočasno železniške, ladijske in avijonske karte v predprodaji pri »Putniku«. V nekaj dneh vam preskrbimo vse potrebne vize in obrazce za potovanje v inozemstvo, obenem pa vam bomo rezervirali mesto v avijonu, na ladji oziroma v mednarodnem vozu. Zahtevajte informacije telefon 24-72.

GLEDALIŠČE

OPERA

Sreda, 2. julija ob 20.30: Sutermeister: »Romeo in Julija«. Izven. Predstava na letnem odru v vrtu Doma JLA.

Četrtek, 3. julija ob 20.30: Verdi: »Trubadur«. Izven in za red B. Predstava na letnem odru v vrtu Doma JLA.

Petek, 4. julija ob 20.30: Lhotka-Mlakar: »Vrag na vasi«. Izven. Predstava na letnem odru v vrtu Doma JLA.

Nedelja, 6. julija ob 20.30: Lindpaintner: »Danina«. Izven. Predstava na letnem odru v vrtu Doma JLA.

RADIO

SPORED ZA SREDO

Poročila ob 5.15, 6.00, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00 — 5.00—7.00 Pester glasbeni spored — vmes ob: 5.20—5.25 Objava dnevnega sporeda; 5.50—6.00 Jutranja telovadba; 6.30—6.40 Pregled tiska in radijski koledar; 12.00 Opoldanski koncert; 12.40 Zabavna glasba, vmes objave; 13.00 Po različnih plateh o raznih stvareh — za pionirje; 13.20 Zapojte z nami! (spored slovenskih narodnih pesmi); 14.00 Radijska reklama; 14.10 Svet v glasbi (melodije raznih dežel); 15.10—15.30 Zabavna glasba vmes objave; 18.30 Lahka glasba; 18.40 Igrajo Veseli godci; 19.00 Iz življenja enot JLA: Rezervni oficirji v Armadi; 19.10 Partizanske pesmi in koračnice; 19.40 Zabavna glasba, vmes objave; 19.50 Radijska reklama; 20.00 Novosti iz našega arhiva plošč (veliki zabavni orkestri); 20.30 F. M. Dostojevski: Njegova prevzvišenost s sela Stepančikova; 21.30 Odlomki iz Wagnerjevih oper; 22.15 Pregled sporeda za naslednji dan; 22.20 Igra Duke Ellington s svojim orkestrom; 22.35—23.00 Nočni koncert. — Oddaja Radia Jugoslavija za inozemstvo na valu 327.1 m: 23.00—23.10 v nemškem jeziku; 23.10—23.25 v poljskem jeziku.

OBVESTILA

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

»Indus«, tovarna usnja, Ljubljana, je na osnovi Odločbe VLRS št. I-510/2-52 in Odločbe Sveta za industrijo VLRS št. 6535/2-52 prešlo s 1. julijem 1952 v likvidacijo. — Pozivajo se vsi upniki in dolžniki, da do 15. avgusta 1952 priglasijo terjatve oz. poravnajo svoje obveznosti do podjetja v likvidaciji, sicer se bodo dolgovi sodno izterjali. Likvidacijska komisija.

Poziv upnikom in dolžnikom. — Krajevna gostilna Črna je z odločbo 551 21. junija 1952 IO KLO Kamniška Bistrica prešla v likvidacijo. Pozivamo vse upnike, da prijavijo svoje terjatve najkasneje do 20. julija 1952. Likvidatorji.

KINO

LJUBLJANA UNION: amer. film: »Glas v viharju«. Tednik. Pred zadnjo predstavo varietejska točka, zaradi tega se zviša vstopnina za 5 din. SLOGA: zaprto. — MOSKVA: amer. film: »Pot v utopijo«. Tednik. — Predstave v obeh kinematografih ob 18.15 in 20.30. Prodaja vstopnic od 17 dalje. TIVOLI: amer. film: »Pot v utopijo« Tednik Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19.30 dalje. — BEŽIGRAD: amer. film: »Glas v viharju«. Tednik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19.30 dalje. — TRIGLAV: ameriški film: »Iz tisoč in ene noči«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. — ŠIŠKA: ameriški barvni film: »Irena Forsyte«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. — LETNI KINO »DOM MILICE«: nemški film: »Strel skozi okno«. Tednik. Predstava ob 20.30. — Prodaja vstopnic od 18.30 dalje.

JESENICE: franc. film: »Očka«.

KAMNIK: angleški film: »Njim pripada slava«.

DOMŽALE: angleški film: »Leseni konj«.

MALI OGLASI

NOV DINAMO s prednjo in zadnjo svetiko prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8836-4

PRODAM motor A. I. Z. 1000 ccm in štedilnik na dve plošči za vzidavo. Št. Vid, Vižmarje 153 — Ljubljana. 8840-4

ŽENSKO KOLO, dobro ohranjeno prodam. Vzamem tudi bone ali zamenjam za krojaški šivalni stroj — po dogovoru. Ižanska cesta 34 — čevljar. 8844-4

KUPIMO mlatilnico ter izruvač za krompir v dobrem stanju. Naslov v oglasnem oddelku. 8831-5

SMOKING, bel, volnen, nov, prodam. Naslov v ogl. odd. 8760-4

GUMI VOZ prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8851-4

SPREJMEM TAKOJ upokojenko, katera bi čez dan malo pomagala v gospodinjstvu v Šiški. — Ponudbe na oglasni oddelek pod »Pomoč«. 8850-2

MOŠKO KOLO znamke »Puch« — dobro ohranjeno prodam. Poizve se Jenkova ulica 15, od 15. ure dalje. Nekaj v bonih. 8849-4

PRODA se razni avtomaterial. — Špedicija, Središka ulica — garaža. 8848-4

PRODAM motorno kolo DKW — 125 ccm, moško kolo, športno. — Napoleonov trg 7. 8847-4

DNE 29. JUNIJA sem pozabila zjutraj v vlaku Karlovec—Novo mesto mrežo z blagom. Pošten najditelj naj jo za visoko nagrado vrne: Kambič, Preloge 2, Rožni dol. 8829-10

RADIO 5-cevni ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. 8821-4

KUHINJSKO KREDENCO, novo, manjšo, prodam za 11.000 din in kompletno kuhinjo za 25.600 din. Ogled: Zaloška 6, poleg Splošne bolnišnice. 8615-4

PING PONG MIZO prodam. Tobačna 16-I. 8788-4

ELEKTROMOTOR 5,5 KS, nov, — prodam. — Tržaška cesta 9, mehanična delavnica. 8827-4

GLOBOK otroški voziček prodam tudi za bone. Grudnovo nabrežje številka 21. 8834-4

AVTOPONJAVO (plahto) cca 5x7 m takoj kupi Rojina, Vodnikova cesta številka 89. 8826-5

TRGOVSKI POTNIK z veliko prakso sprejme zastopstvo proizvodnega ali trgovskega podjetja. — Ponudbe Vilko Kos, Zagreb V, Beogradska 14. 8830-1

ŠOFERJA, vestnega, poštenega, za osebni avto sprejme Tovarna verig, Lesce pri Bledu. Pogoji: da je vojaščine prost, poročen in nealkoholik. Nastop takoj. 8828-1

VEČ SERVIRK za soboto in nedeljo išče »Grajska restavracija«. Osebne ponudbe dnevno od 12 do 13 na Gradu. 8843-1

GLOBOK otroški voziček prodam. Langusova 19, Šmid. 8833-4

UMRLI

Moja dobra žena in naša ljubljena mamika **MARIJA PIRKMAJER roj. LAUTER** nas je 1. julija zjutraj za vedno zapustila. — Na zadnji poti jo bomo spremili v četrtek, dne 3. julija ob 10 v Dobrni. Rodbina dr. Pirkmajer s sorodniki. — München, Ljubljana, Koper, Dobrna, 1. julija 1952.

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrl v 85. letu starosti moj predragi mož, brat, oče **ANDREJ KAJZER,** Na Korošici 12. Pogreb bo v sredo 2. julija ob 16 iz hiše žalosti na pokopališče v Dravlje. Žalujoča žena in ostalo sorodstvo. Ljubljana, Cleveland, Sutna, 1. julija 1952.

Umrla nam je v 65. letu starosti naša ljubljena mama **ALOJZIJA LUKEŽ, roj. BAHOVEC.** Pogreb bo v četrtek 3. julija 1952 ob 15.30 z Žal — Jožefove mrliške vežice. Žalujoča sinova Sandi in Leon ter ostalo sorodstvo

Naznanjamo žalostno vest, da je umrla naša dobra žena in mama **FRANCKA KOVAČIČ, roj. Zalar.** Žalujoči mož Tone, otroci Miro, Drago, Frančiška, Slavica, starši, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo. Pogreb drage pokojnice bo v četrtek 3. julija ob pol peti uri v Borovnici.

Turizem na Kočevskem

Ob otvoritvi prve turistične koče na Kočevskem

V nedeljo dne 6. julija t. l. bodo odprli pod razvalinami srednjeveškega gradu Kostel nad Kolpo turistično kočo, ki je prva turistična postojanka na Kočevskem. Kočo je zgradilo Turistično - olepševalno društvo Kočevje, ki je začelo pred kratkim delovati.

V tej stavbi na bazi T 20 je imelo svoje prostore uredništvo »Ljudske pravice«.

Kočevska zemlja velja pri nas za kaj malo primerno turistično območje, ker je v tem pogledu neznana in niti ne štejemo, da bi nam mogla tudi turistično nekaj pomeniti. Vzroki za tako krivično ocenjevanje tega koščka naše zemlje so različni, a glavni vzrok je seveda nepoznanje. Pred osvoboditvijo se tamošnje prebivalstvo ni brigalo, da bi ga kdo motil v njegovih, od nas odtrganih pogledih na svoj «»Gollerland«. Med našo narodno-osvobodilno borbo pa so se naši borci in tudi aktivisti prav dodobra seznanili s kraji in prebivalci ob južno-zahodnem robu slovenske zemlje. Prav to zadnje dejstvo in toliki lepi spomini, ki vežejo naše borce na te kraje, so narekovali lani ustanovljenemu Turističnemu - olepševalnemu društvu Kočevje ukrepe, ki jih mora storiti, da odpre ta neznani svet slovenskemu in tudi jugoslovanskemu delovnemu človeku.

Kočevska zemlja je del novega velikega kočevskega okraja, katerega sestavljajo še tri velike kotline: Dobrepoljska, Velikolaška in Ribniška kotlina. Kočevska sama obsega zemljo, ki začne ob robu Ribniške kotline in jo meji črta Roškega pogorja v smeri zahoda na izliv Cabranke. Ta majhna lepa reka je do izliva v Kolpo pri Osilnici meja med sosedi Hrvati; to mejo prevzame sedaj Kolpa, ki spremlja kočevsko zemljo do tam, ko se reka prelije v ravninske predele Bele Krajine. V Kolpo se izliva kot ponikalnica reka Rinža, ki privre blizu mesta Kočevja iz treh izvirov na dan in se po 14 km dolgem lenem teku izgubi v zemljo, da pribuči posebno ob nalivih kot Bilpa (Wildbach = divji potok) iz visoke jame nad Kolpo na dan in se po kratkem teku pretoči v Kolpo. Drugih večjih voda skoraj ni tukaj in že to dejstvo samo nam kaže Kočevsko kot izrazito kraško ozemlje. Vendar ta zemlja ni goličava, ampak jo pokrivajo mogočni gozdovi, med njimi celo taki, v katerih skoraj še ni zapela sekira. Prav zaradi svojega lesnega bogastva je Kočevska za naše gospodarstvo zelo važna in pomembna pokrajina. Med gozdovi pa so prostrani pašniki z bogato in redko floro. V seznamu redkih cvetic in grmov slovenskega ozemlja zavzema Kočevska zelo upoštevano mesto, saj rase tu narcisa, volčin sleč, avrikel in še druga alpska flora. V gozdovih pa se je posebno v teh zadnjih letih zaredila številna divjačina; naši partizani so na svojih poteh po kočevskih gozdovih srečali tu in tam tudi našo najredkejšo žival medveda. Tako srečanje z medvedi je opisal partizanski zdravnik dr. Andrej Zupančič v članku, ki je pred leti izšel v Proteusu.

Novi časi prinašajo tudi Kočevski zemlji nove življenjske pogoje in poglede. Kočevarjev ni več, za njimi je ostalo toliko in toliko uničenih vasi in slab spomin; toda gozdovi in zemlja je tu in na njej živi sedaj naš človek in si ustvarja nove oblike življenja. V tem boju za novo, boljše in lepše življenje pa želi odpreti tudi vsem drugim rojakom lepote svoje zemlje. Pokazati hoče na njene še nepoznane predele, skrite lepote in posebnosti, ki naj zamikajo k obisku in uživanju.

Oglejmo si nekaj najvabljivejših točk tega predela slovenske zemlje, ki naj bi pritegnile turista. Seveda je pred nami najprej sam Rog, 1100 m visoka in gosto porasla gora v roškem pogorju. Od tu je prekrasen razgled na vse strani: pred seboj ima obiskovalec Kamniške planine, Karavanke, Julijske Alpe, vso vrsto znanih in turistično zanimivih gora onkraj in tokraj Save (Kum, Lisca itd.), na zahodu vidiš Snežnik; pred nami je Gorski Kotar z Risnjakom in druge hrvatske gore ter med njimi tudi Klek nad Ogulinom. Odveč bi bilo pisati o nekaterih pomembnih »točkah ali bazah«, ki so ohranjene in zavarovane v skritih dolinah in uvalah roškega pogorja; to so barake in drugi razni objekti iz časa narodno-osvobodilnega boja. Vsak opis te naše borbe, pa naj bo zgodovinski ali leposloven, bo opisoval temna in skrita mesta tega koščka zemlje. Koliki užitek nudi torej obisk Roga že samo zaradi zgodovinskih znamenitosti! V teh gozdovih se danes razvija bogato in za skupnost pomembno delo, ki ga opravlja Lesno-industrijsko podjetje v Kočevju. Na obronkih tega ogromnega gozdnega predela rasejo nova podjetja in med njimi je najvažnejša nova velika žaga v samem Kočevju.

Kaj zanimiv je drugi konec te zemlje, to je tisti svet, ki meji na južnozahodnem koncu slovensko zemljo. Proti Loški dolini prehaja ta svet polagoma v nižino. Na planoti proti Prezidu so bile tri majhne, leta 1942 od Italijanov popolnoma požgane vasice s svojimi prebivalci Kotarji. Danes so se preostali prebivalci teh vasic po večini naselili v deloma od Kočevarjev zapuščene vasi. Podpreska, Draga in Trava. Tu skozi pelje cesta iz Ribniške doline čez Loški potok v dolino Cabranke. Nad njenimi izviri se dvigajo strme bele stene, ki se nato vlečejo vse do konca te zelo lepe doline, ki nam je vse preveč neznana. Partizan, ki jo je prehodil v zimi in v poletni pripeki, je strmel nad njeno lepoto. Stene molijo po več sto metrov v nebo; popolnoma izlizane od vetra in vode tvorijo fantastične oblike, katerim je dala ljudska domišljija razna imena. Tako se dviga nad vasico Ribno ogromna skupina okamenelega graščaka s hčerko, nad Kužljem pa je mogočna Kuželjska stena. V dolino gledajo okoli 1000 metrov visoke gore kakor Krokar, Krempa z narcisami. Sestop čez nje v dolino Kolpe je kaj prijetna in tudi naporna tura. Verjetno je le malo nog ubiralo tudi v dnevih hajk steze divjadi po teh strminah v dolino; tako je bilo tudi malokomu dano, uživati tam nad Basljivo Loko še visoko v skalah v tolmunu ob izviru neznanega imena bogato cvetoči slež na otočku sredi vode, ki privre z vso silo na dan. Kolpa, ki izvira nad Osilnico na hrvatski strani, se prebija ponekod skozi tesni do doline pri Fari. Tu se ta lepa reka razlije nekoliko v širino, a kmalu jo stisnejo gorske vzpetine, ki začno tam pri Slavskem lazu in prisilijo v tesni od Kostela do Starega trga pod Tančo goro, ki loči ta gorati svet od mirne in tihe Bele Krajine. Ta del kolpske doline je povsem odrezan od sveta, ker tukaj še ni bila zgrajena potrebna vozna cesta. Obljubljali so jo vsi bivši režimi, a to samo ob volitvah. Tu je bila partizanom varna in gostoljubna pot čez Kostel na Žago in skozi Laze v Belo Krajino.

Svet ob Cabranki in Kolpi do Bele Krajine navduši obiskovalca zaradi bogastva lepot, ki ga obdajajo; prelepa voda čiste in bistre Kolpe zamiče človeka, da se potopi vanjo ali da občuduje krasne naravne jezove in globoke tolmune, v katerih so sulci in okusne postrvi. Ta dolina se more pomeriti z našimi gorenjskimi prav tako kakor s tujimi naseljenimi dolinami. Vzdevek, ki so ji ga dali tujci, ko so jo imenovali »Kočevska Švica« je zelo primeren in karakterističen.

Nad Kolpo pod Kostelom je zgrajena nova turistična koča. Kostel je razvalina. Grad, ki je branil našo deželo Turkov, je dal pokrajini ime Kostelska zemlja. Kostevci so prispevali svoj delež tudi v slovensko etnografijo. Grad je bil že zgodaj postavljen in je v 14. stoletju prešel iz rok Ortenburžanov v roke celjskih grofov. Kostel je imel zaradi svoje odlične lege celo tržne pravice, dokler niso Francozi l. 1809 požgali naselje in uničili tudi sam grad. Koča leži na višini 405 nad morjem. Do Kolpe, ki ima od zgodnjih poletnih mesecev do jeseni pogoje za vse vrste vodnega športa (kopanje, plavanje, kajakaštvo), je samo četrt ure. Od nove koče so lepi sprehodi v razne jame. (Velika ali Želovička jama, Kobilna jama, Mala jama) v gozd, kjer je izredno veliko tis, ki so naša gozdna redkost. Največje bogastvo in predvsem pa je neskončni mir, ki obdaja njegovo okolico. Prometne zveze so od rok (vendar je seveda zveza do koče po cesti, ki vodi iz Kočevja na Brod na Kolpi), železnice ni, industrije ni, in tako vlada tu v petek in svetek blagodejen in od nikogar kaljen mir. Koča, ki ima tudi nekaj sob za prenočišče in daljše bivanje, bo oskrbovana skozi vse leto, ako bo to pokazala potreba.

S kočo nad Kolpo hoče Turistično-olepševalno društvo v Kočevju odpreti lepote te zemlje našemu delovnemu človeku in ga vabiti in privabiti v ta neznani svet. Opisane lepote in blagodejen mir kakor tudi prebivalstvo kostelske zemlje, Kostevci, ki so deloma potomci Uskokov, t. j. hrvatskih naseljencev-vojakov v gradu, bodo ustvarili pogoje za lep napredek te nove postojanke našega turizma. Vsi ti pogoji pa naj bi pomagali ustvariti v tej prvi kočevski turistični postojanki zametek bodočega turističnega življenja na Kočevskem.

Barake na bazi T 20 v Kočevskem Rogu

K koncu še nekaj besed o delu tega prepotrebnega društva v samem Kočevju. Kočevje je med našo borbo hudo trpelo. Bombni napadi so uničili dokaj hiš; grad je bil požgan ob napadu NOV na močno postojanko v decembru 1943. Mnogo težav je sedaj že premaganih. Mesto se razvija in rase v vedno bolj pomembno središče velikega in pomembnega predela slovenske zemlje. Tako je sedaj prišel tudi čas za delo turističnega društva. Glavna njegova naloga je ta, da sodeluje pri povzdigi kočevskega predela na raven ostalih turistično razvitih krajev. S tem naj se ustvarijo pravi pogoji za obisk tujcev na eni strani, na drugi pa, da seznanja tudi domačine z lepotami svoje dežele in da jim daje tisto, kar je potrebno delovnemu človeku za odmor in počitek.

Društvo je uredilo v Kočevju vrtnarijo, ki oskrbuje prebivalce in tudi okolico Kočevja s cvetjem, lepotičnim drevjem itd, a ki bo dajalo pobudo za ureditev prepotrebnih parkov in nasadov. S sodelovanjem fizkulturnega društva Partizan je bilo v mestu zgrajeno in obnovljeno kopališče ob Rinži. Kopališče je mestna atrakcija, saj je s kopališčem združeno tudi tenisko igrišče,otroški bazen, moderno opremljena oskrbovalnica (bife) in plesišče. Okusno urejeni prostori ter lepa in kulturna postrežba napravljajo na domačine in tujce kar najboljši utis.

Toda nalog, ki jih bo moralo novo društvo s sodelovanjem vseh činiteljev izpolniti, je še veliko. Okrajni odbor kakor tudi MLO Kočevje se zavedajo dolžnosti, ki stojijo pred novim društvom zato mu dajejo tudi podporo. Brez podpore OLO Kočevje bi tudi ne zrasla prva postojanka kočevskega turizma, koča ob Kostelu nad Kolpo.

Obnova poti v planinah

Silen razmah planinstva in številne nesreče v gorah narekujejo planinskim društvom čim boljšo ureditev gorskih poti. Na stotine potov in stez vodi po naših gorah. Pozimi jih uničujejo plazovi, ki drve čez strme stene in pobočja, spomladi pa posebno trpijo zavarovana pota, ko so klini in jeklene vrvi tarča kamenju in skalam, ki jih je zima omajala in jim določila bivališče na produ v vznožju gore.

Planinska zveza Slovenije je nabavila nad devet km pletene jeklene vrvi in temu primerno število klinov. Z njimi zalaga planinska društva, ki na svojem območju popravljajo gorska pota. Po možnosti je zagotovila planinskim društvom tudi kredit, kajti nekatera pota so v obupnem stanju. Zdaj, ko je dovoljen tudi poset obmejnih gora, je treba obnoviti vsa ta pota, ki jih dvanajst let ni nihče popravljal. Zaradi stalnega porasta števila planinskih koč je nujna tudi nadelava novih potov. Zato je že več ekip stalnih delavcev v planinah. Obiskovalci gora zdaj pogosto slišijo kako odmeva kramp, lopata in kladivo po naših planinah.

Celjani obnavljajo pota, ki vodijo do Frišaufovega doma. Gorjanci popravljajo »mulatiero« iz Zadnjice na Dolič, Mojstrančani pridno obnavljajo steze iz Vrat na Triglav, Radovljičani pa temeljito zboljšujejo dostope čez Sovatno in »mulatiero« iz Zadnjice k Pogačnikovemu domu pri Križkih jezerih. Od 7. julija naprej pa se bodo verjetno vršila teden dni popravila v Križki steni, kjer bo poleg obnove stopinj in klinov potrebno odstraniti tudi grušč in nevarne, omajane skale. V najkrajšem času pa bo planinsko društvo Ljubljana — matica poslalo Trentarje na Triglavski greben, da ga temeljito očistijo visečih skal in grušča, namestijo okrog štirideset klinov in stošestdeset metrov nove jeklene vrvi, da bo hoja na našo najbolj obiskano goro res varna.

V času, ko bodo delavci čistili Križko steno in Triglav, bodo nameščene pri vstopih opozorilne tablice in tudi oskrbniki koč bodo vsakogar opozorili, da ta čas vstop ni dovoljen. Vsi, ki bi se takrat mudili v teh predelih gora, naj upoštevajo ta navodila. ab — j.

Olimpijski atleti v Mariboru

Celotna reprezentanca Jugoslavije, ki bo 14. julija odšla v Helsinke, jevčeraj z vodstvom in trenerji prispela v Maribor iz Zagreba, kjer so bile na zaključnem predolimpijskem mitingu dosežene zadnje norme. Atletska zveza Jugoslavije je predložila včeraj olimpijskemu komiteju spremenjeno željo, da se vsem 28 upravičenim kandidatom dovoli odhod v Helsinke. Imena članov reprezentance bomo objavili v nekaj dneh.

Trening nogometašev

Na stadionu Železničarja v Šiški je bil včeraj popoldne trening nogometašev A in B reprezentance. B moštvo so izpopolnjevali trije igralci Železničarja in vodja olimpijcev Aleksander Tirnanič. Smoter včerajšnjega treninga je bilo vigravanje obrambe z vodjo napada Vukasom, hkrati pa je pokazal, da so igralci A moštva precej zboljšali svojo kondicijo. Končni rezultat je bil 6:2 (4:1) v korist A reprezentance.

Na stadionu Železničarja bo jutri popoldne spet dvojni spored. Ob 15.45 bosta za prvenstvo Slovenije igrala Železničar in Sloga, ob 17.30 pa reprezentanca : Krim. V nedeljo pa bosta igrali reprezentanci Slovenije in olimpijci.

Slaba boksarska prireditev

Malo je v Ljubljani boksarskih prireditev in še nekatere izmed teh so take, kakršna športna tekmovanja ne bi smela biti. V to vrsto sodi tudi predsinočnji dvoboj boksarjev Doma JLA iz Splita in Odreda. Zavedati se je namreč treba, da so točnost, red in disciplina temeljni elementi vsake prireditve, še posebej pa športne. Na vse to organizatorji gotovo niso pomislili.

Tekmovanje se je začelo z več kakor pol ure zamude, ne da bi kdo le z besedo opravičil to netočnost. Poleg tega so bili med posameznimi nastopi dolgi odmori, saj so borbe zavzele le dobro polovico časa dve uri trajajoče prireditve. Prav tako izostanek dveh parov nikakor ni opravičljiv, kajti nasprotnika imata gotovo toliko članov, da bi ob opravičeni odsotnosti posameznega tekmovalca lahko nastopil njegov klubski tovariš. Rediteljska služba tudi tokrat ni zadovoljila, saj bi se sicer ne moglo zgoditi, da bi nekatere gledalce, potem ko so zasedli svoje prostore, preganjali z rezerviranih sedežev, ki pa seveda kot taki niso bili označeni.

Vse to je med gledalci vzbujalo upravičeno nejevoljo, ki so ji dajali duška z žvižganjem in raznimi bolj ali manj duhovitimi klici. Del obiskovalcev boksarskih prireditev je namreč še vedno nevzgojen, večkrat pa s svojimi opazkami tudi prostaški. Žalostno je, da so med slednjimi tudi nekateri izobraženci in študenti, ki bi morali na nerazsodne razgreteže vplivati pomirjevalno, ne pa jih s svojimi medklici še vzpodbujati k besedam, ki bi se jih najbrž sami sramovali, če bi jih ponovno slišali. Ali bi ne bilo prav in ustreženo vsem dostojnim gledalcem in organizatorjem tekmovanja, če bi reditelji take neotesance takoj odstranili s prireditve.

Tekmovanje se je končalo z zmago gostov 10:8. Razen v dveh, treh nastopih so borilci prikazali slab boks. Večina je udarjala v prazno ali pa se na ta ali drug način izmikala borbi. Srečanja so se končala z zmagami po točkah ali neodločeno, v dveh primerih pa sta se nasprotnika vdala, Horvat brez borbe, Šimnovec (oba Odred) pa po prvi rundi.

PRVENSTVO LNP

Železničar (N. G.) na prvem mestu

Prvenstvo Ljubljanske nogometne podzveze je bilo s tekmama Železničar (Nova Gorica) : Krim 3:1 (1:0) in Postojna : Gregorčič 3:0 p. f. v nedeljo končano. Prvak ljubljanske podzveze je Železničar iz Nove Gorice, ki je osvojil 9 točk pred Postojno 8, Krimom 5 in Gregorčičem 2 točki.

Vrstni red udeležencev pa vendarle še ni dokončen, ker se je naknadno izvedelo, da je moštvo Postojne nastopalo v vseh tekmah z nepravilno registriranim igralcem. V kolikor bo nogometna podzveza razveljavila njegove tekme, se bo na drugo mesto plasiral Krim. Potemtakem bosta v zaključnem kvalifikacijskem tekmovanju za vstop v republiško ligo Tekmovala Železničar in Krim skupaj s prvakom mariborske in koprske podzveze. Najboljša dva iz finalnega tekmovanja bosta poslala nova člana republiške lige. Začetek finalnih tekem bo brzkone 13. tega meseca.

Kolesarji, v nedeljo na Vrhniko!

Članek »Kolesarstvu se odpirajo nove naloge«, ki smo ga objavili pred dnevi, je imel med našimi kolesarskimi klubi precej odmeva, saj so le-ti spoznali, da se da tudi brez dirkalnih koles pravilno usmerjati naš kolesarski šport.

Prvi, ki skuša popularizirati to športno panogo s turističnimi kolesi, je ljubljanska Ilirija, ki organizira v nedeljo celodnevni množični izlet v Močilnik pri Vrhniki. Udeleženci izleta bodo razdeljeni v več skupin pod vodstvom vodnikov, ki jim bodo dajali med vožnjo razna praktična navodila o vožnji. Na Vrhniki si bodo ogledali Cankarjev dom, spomenik padlim borcem, priredili razne manjše izlete itd. Navdušeni kopalci bodo imeli možnost kopanja v novem 50-metrskem bazenu na Vrhniki. Odhod iz Ljubljane bo ob 8 (prva skupina) in ob 9 (druga skupina) izpred Narodnega doma. Povratek ob 20. uri. Prijavnina znaša 120 din, v kateri je všteto izdatno okrepčilo na cilju, morebitna popravila koles in stroški organizacije. Prijave sprejemata Slovenija šport in »Prehrana«.

Ljubitelje kolesarskega športa opozarjamo, da kolesarski klub Rog prireja v nedeljo na tej progi dirko z dirkalnimi kolesi.

PRVENSTVO ŽENSK V ROKOMETU

Zagreb tretjič prvak države

Včeraj je bilo v Zagrebu končano tekmovanje žensk za državno prvenstvo v rokometu. Naslov prvaka si je priborila ekipa Zagreba, ki je že tretje leto zaporedoma osvojila prvo mesto. Vrstni red udeleženih ekip je tale:

Zagreb	2	2	0	0	11:1	4
Crv. zvezda	2	0	1	1	3:7	1
Enotnost	2	0	1	1	4:10	1

ZAGREB : ENOTNOST 7:1 (2:0)

V zadnji tekmi sta se srečali ekipi Zagreba in ljubljanske Enotnosti. Medtem ko so bile Ljubljančanke v prvi polovici skoraj enakovreden nasprotnik tehnično boljšim Zagrebčankam, so v drugi polovici tekme popustile in zapravile drugo mesto. Glavni vzrok tako visokega poraza je pomanjkanje kondicije. Za Zagrebčanke so bile uspešne Podreka dvakrat, ter Pilošanec, Lenarčič, Frankovič, Živkovič in Lukič. Častni gol za Enotnost je dala Bradičeva.

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI V KRATKEM

Kongres zdravnikov za športno medicino bo v Jugoslaviji. Na generalni skupščini Mednarodne federacije za športno medicino v Parizu so sklenili, da bo prihodnji kongres te mednarodne organizacije leta 1954 v Jugoslaviji. V Mednarodni federaciji športne medicine je včlanjenih 24 držav, ki so poslale na skupščino in kongres v Parizu nad 300 delegatov. V novo upravo Mednarodne federacije športne medicine je bil izvoljen tudi jugoslovanski zastopnik dr. Vojin Smodlaka.

Grajzer spet vozi na dirki po Avstriji, ker je sodniški zbor preklical svoj prvotni sklep. V tretji etapi Celovec—Lienz je zmagal Avstrijec Deutsch, v skupni oceni pa vodi Luxemburžan Gaul. Plasma jugoslovanskih vozačev je tale: 36. Ročič, 43. Bat in 50. Grajzer.

Boksarji zagrebške »Lokomotive« bodo odpotovali na turnejo po Avstriji. Prvi dvoboj bodo imeli danes v Linzu proti mestni reprezentanci, 6. julija pa proti »Wiener Eislaufu«.

Sabljači zagrebške »Mladosti« so gostovali v Gradcu na mednarodnem turnirju. Zagrebčani so zmagali pred Gradcem in Bayreuthom.

V tekmovanju za prvenstvo Bosne in Hercegovine v košarki so sodelovali Borac (Banja Luka), Bosna (Sarajevo), Jedinstvo (Tuzla) in Radnik (Kreka). Zmagovalec tekmovanja in prvak BiH v košarki je Jedinstvo, drugi pa je Radnik.

V teku na 1500 m je Nemec Lueg izenačil svetovni rekord Haegga s časom 3:43,0. Rekord je veljal od leta 1944.

Madžarska nogometna reprezentanca je v Budimpešti premagala dunajsko moštvo Vienno 5:3 (3:2).

Na wimbledonskem turnirju so bili v četrtfinalu naslednji izidi partij: Rose (Avstralija) : Savitt (ZDA) 6:4, 3:6, 6:4, 4:6, 6:2, Drobny (Egipt) : Mc. Gregor (Avstralija) 6:0, 3:6, 2:6, 7:5, 7:5. Flam (ZDA) : Seixas (ZDA) 6:4, 3:6, 6:3, 7:5, Sedgman (Avstralija) : Sturgess (Južna Afrika) 7:5, 6:1, 6:0.

Latinski pokal si je priborilo nogometno moštvo Barcelona Football Club ki je v finalu premagalo Nico 1:0, tretje mesto je zavzela Juventus z zmago nad Sportingom iz Lisbone 3:2

V atletskem dvoboju Nizozemska : Belgija je zmagala prva z rezultatom 210:206. V teku na 5000 metrov je zmagal Belgijec Reif s 14:31,2. Ostali rezultati so povprečne vrednosti, ker je med tekmovanjem padal dež ter je pihal mrzel veter.

ŠAH

V Ravnah je mednarodni mojster Vasja Pirc za otvoritev kulturnega tedna igral simultanko, v kateri je v petih urah 33 partij dobil, 12 remiziral in 5 izgubil.

Turnir v Dravogradu. V nedeljo je bil v Dravogradu turnir med šahovskimi ekipami dravskih elektrarn. V prvem kolu je uprava dravskih elektrarn igrala proti Fali 5:1 in Mariborski otok proti Dravogradu prav tako 5:1. V finalu je uprava dobila proti Mariborskemu otoku 3 in pol : 2 in pol.

V Zagorju je bil brzoturnir za prvenstvo okraja. Zmagal je Frece s 7 in pol točke. — Na brzoturnirju za junij je zmagal Opresnik.

Turnir za prvenstvo Trbovelj je v glavnem končan. Prvi je Vili Rugelj.

V Žalcu bo 6. julija v proslavo 40-letnice prvega turnirja moštveni brzoturnir za celjsko okrožje.

20 brezplačnih poletov z letalom

Včeraj popoldne je bilo v Ljubljani prvo nagradno žrebanje za bralce revije »Življenje in tehnika«, in sicer 20 brezplačnih poletov z letalom. Izžrebani so bili nagradni kuponi z naslednjimi številkami: 198, 949, 1214, 1712, 2304, 2709, 2994, 3167, 3341, 4069, 4733, 6203, 7561, 7909, 8001, 9614, 10598, 11819, 14281, 15006.

Lastniki izžrebanih številk naj do 10. julija sporoče upravi revije svoj točni naslov, nakar jim bo uprava sporočila, kdaj in kje bodo leteli z letalom.

S tem je končan prvi del nagradnega žrebanja, ki ga prireja za svoje bralce in naročnike uprava revije »Življenje in tehnika«. Drugo nagradno žrebanje bo prvega septembra. To žrebanje bo za naročnike revije, ki bodo do 20. avgusta poravnali celoletno naročnino. Prva nagrada — motorno kolo, druga radijski aparat in še 10 večjih nagrad. — Uprava revije »Življenje in tehnika«, Ljubljana, Lepi pot 6.

PRED DNEVOM VSTAJE — MEKINDA JOŽE-FRANCI:

Borba čete II. Grupe odredov na Blatnem klancu

(Konec).

Ozračje so pretresali rafali, vik in krik. Ko je priletel drugi Italijan, se je znašel na drugem koncu vhoda prebujeni Silni, ki je nosil pri sebi bodalo in so mu borci dejali, da je podoben četniku. Potegnil je bodalo in ga zapičil Italijanu v prsa in Italijan se je v zadnjih krčih zvijal po tleh.

Komandir voda Vare je vžigal težke bombe, defenzivke in jih metal pred vrata med Italijane. Močan partizanski odpor jih je prisilil, da so se pomaknili na položaje, ki so bili 50 do 100 m okoli skednja in hiše.

Partizani so streljali skozi odprta vrata v skednju, drugi čez deske, a Italijani nazaj. Rafali so cefrali deske. Bilo je pravo seršenovo gnezdo.

»Ne vdamo se! Umreti hočemo kot junaki!« se je slišal bojni klic med borci.

V tem vrvežu je skočil s poda mitraljezec Stane za kup gnoja, ki je bil za hišo in skednjem, za katerim je že ležal Emil in streljal. Stane je ščitil umik vsem borcem s svojim mitraljezom, a na njegovi levi strani je ležal njegov zvesti pomočnik in mu polnil saržerje. Stanetov mitraljez je z uspehom uničeval mitraljezka gnezda Italijanov.

Tako se je v nekaj minutah razvila situacija na zgornjem delu poda. Italijani niso vedeli, da so v spodnjem skednju borci težkomitraljezkega voda s komandirjem voda Mastekom. Ko je zaslišal mitraljezec težkega mitraljeza Stare streljanje in vpitje fašistov, je takoj pograbil težki mitraljez, ga v hipu postavil na rob skednja in začel tolči po Italijanih. Mastek je razporedil ostale borce, ki so žilavo in zagrizeno tolkli po fašistični svojati. Italijani so se znašli v križnem ognju. Na eni strani Stane, na drugi Stare, a med njima borci mitraljezec Job, ki je tolkel čez deske v podu, čeravno je bil težko ranjen v obe roki. Roke so mu omahovale, toda orožja ni izpustil. Tolkel je dalje in rešil mitraljez iz najtežje situacije. Poleg njega je ležal zvesti pomočnik Lado, ki mu je neumorno stregel, streljal s svojo puško in polnil saržerje.

Skoraj vsi borci so bili že iz poda. Zunaj so tolkli vsi mitraljezi in mitraljezec Stare je z nova iskal mitraljezka gnezda Italijanov, ki so bila najnevarnejša. Ko mu je strojnica odpovedala, je vzel sosedovo puško in z mirno roko ubil italijanskega mitraljezca, ki je najbolj obstreljeval partizane. Strojnica ni delala, toda ni je pustil, temveč jo je rešil iz močnega ognja.

Četa je bila skoraj brez komande, ker je komandir Oskar takoj po prvih strelih zbežal v dolino in prepusti borce samim sebi. Ko se je razvijala borba zunaj, je prevzel komando Vare, ki je hrabro poveljeval.

Mitraljezec Stane za kupom gnoja je bil Italijanom najbolj nevaren. Italijani so uprli ves ogenj vanj. Toda Stane je še vedno odgovarjal. Tedaj so usmerili Italijani nanj ogenj iz težkega bacača. Dobil je strel v hrbet in omahnil. Prosil je sosednega borca Emila in svojega pomočnika Zmagota, kateri je imel težki pištolo, ki jo je na begu odvrgel komandir Oskar, naj ga ustreli. Zmagotega ni mogel storiti, dal mu je pištolo, s katero naj se sam ustreli. Istočasno je pol metra od njegove glave eksplodirala težka mina, ki ga je hudo ranila. Stane vzdihuje. Čuti, da je konec z njegovim življenjem. V zadnjih vzdihljajih je naročil Zmagotu: »Čuvaj mitraljez in mami povej, da sem padel.« Zmago prime mitraljez in tolče proti Italijanom, še bolj je bil razjarjen, ubili so mu najboljšega prijatelja, katerega mora maščevati.

Med tem časom so se začeli partizani umikati. Drug za drugim proti majhni dolini, v kateri je tekla voda. Med zadnjimi so šli Lado in Danilo, ki sta bila težko ranjena, Vare, Emil, Svejk, Stare in Zmago, ki je še vedno tolkel po fašistih. Umik je bil izvršen v lepem redu. Borci so pobrali orožje padlih tovarišev, samo da ga ne dobe v roke Italijani. Mastek nese težki mitraljez, dve puški padlih tovarišev, nahrbtnik in štiri šotorska krila. Ranjeni Lado je pobral municijo in drug material, Kogo je nesel s položajev Danilov mitraljez, kateri je bil še teže ranjen. Na bojišču je obležalo 10 mrtvih tovarišev, ki so se junaško borili, nož na nož, iz oči v oči.

Četa Dolenjskega odreda pa se je, ko je zaslišala borbo Štajerske čete, umaknila in ni prišla na pomoč, čeravno bi morala to storiti.

Umik je bil izvršen v skupinah. Prva skupina se je umaknila na Debenc nad Mirno, kjer so ostali preko dneva. Zvečer je dobil Svejk vezo s terenskimi aktivisti, ki so jim prinesli hrano. V Mirni so pustili ranjenega Ladota. Od tu so nadaljevali pot na Čadež in St. Vid pri Stični v Bojanski boršt, kjer je bilo taborišče brigade.

Komandir Vare je šel s svojo skupino proti Trebelnemu, kjer se je srečal z dolenjsko četo in od tu naprej v brigado.

Tretja skupina je šla po najbližji poti na Grmado in v taborišče.

Italijani, razjarjeni, ker niso dosegli uspeha, kot so želeli, ker so izgubili svojega komandanta kapetana iz Mokronoga, se zaženo po umiku partizanov v močan juriš. Ko pridejo do skednja in hiše, ugotove, da njihov uspeh ni zadovoljiv. Mrtve partizane naložе na voz, zažgejo skedenj in hišo ter ustrele gospodarja in gospodinjo, a otroka sta opbegnila v gozd. Tako je bilo njihovo maščevanje.

Borba je trajala eno uro, bila je težka, ena najtežjih, kar so jih doživeli štajerski partizani.

Italijani so peljali mrtve partizane v Mokronog, kjer so jih razkazovali na tehtnici. Zbirali so gruče ljudi, ki so jih morali gledati. naslednji dan so jih peljali v Trebnje, kjer so jih razkazovali pred kvesturo. Tu se je hrabra italijanska svojat slikala z mrtvimi partizani. Hoteli so dokazati svoje »junaštvo« na fotografiji.

Komandir čete Oskar, ki je bil v predaprilski Jugoslaviji oficir in ukradel svoji edinici zlato uro, ki je bila za dežurstvo zaplenjena italijanskemu majorju na Stahanu in jo poslal svoji ljubici v Ljubljano, je priletel v štab brigade in pripovedoval, da so vsi partizani iz njegove čete padli, samo on se je rešil. Komandant Stane, namestnik Skala in komisar Tomaž so težko verjeli tej vesti. Ni jim šlo v račun, da so izgubili toliko dobrih borcev. Počakali so še en dan, da vidijo, kako se bodo razvijali nadaljnji dogodki, morda bo le še kdo prišel in povedal, kako je bilo.

Naslednji dan so prišli vsi preživeli borci razen dveh: Ladota, ki je šel v Mirno, da se tam pozdravi od težke rane, in še enega v brigadi. Stane, Tomaž in Skala so jih od navdušenja objemali in poljubovali. Borci so povedali resnico. Sporočili so jim, kako se je razvijala borba in da je komandir četo ušel. Mislili so, da je enajst padlih, vendar izgubljenec se je vrnil. Padlo je 10 tovarišev.

Komandirja Oskarja je dal štab brigade takoj pod stražo, da dobi zasluženo kazen. Oskar je čutil, kaj ga čaka in hotel stražarju uiti. Skočil je, stražar je streljal za njim in ga zadel.

Štab brigade je po poznejših obveščevalnih poročilih ugotovil, da je nekaj tisoč fašistične milice iz Novega mesta, St. Vida, Trebnjega in Mokronoga napadlo 3. četo Ristovega bataljona na Blatnem klancu, da so bili Italijani zelo močno oboroženi z desetinami strojnic, stotinami brzostrelk in pušk. Italijanska komanda je priznala 16 mrtvih, med njimi kapetana iz Mokronoga in mnogo ranjenih.

Takoj nato je šla druga četa Marokovega bataljona nazaj na Blatni klanec in obračunala z denunciantko, ki je izdala četo Italijanom.

Še dolgo po borbi na Blatnem klancu so govorili borci o tej akciji. S ponosom so ostali občudovali junake, ki so se tolkli z noži, golimi rokami, ki so z novimi izkustvi povečali disciplino, kar je bila osnova za partizansko aktivnost. Štab brigade pa je takoj izdal ukaz o povečanju discipline in budnosti v vseh edinicah.